

**Către: Comisiei Economie, Buget și Finanțe
Banca Națională a Moldovei
Ministerul Finanțelor
Comisia Națională a Pieței Financiare**

Nr. 89-25/SD din 26 iunie 2025

Ref.: *Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (consolidarea cadrului de protecție a drepturilor consumatorilor de servicii financiare) (număr unic 978/MF/CNPF/2024)*

Asociația Businessului European (EBA Moldova) Vă adresează cele mai înalte considerațiuni și urmare a procesului de consultare de către comunitatea EBA a proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (consolidarea cadrului de protecție a drepturilor consumatorilor de servicii financiare) (număr unic 978/MF/CNPF/2024), intervenim cu următoarele propuneri și obiecții.

Totodată, reiterăm importanța propunerilor și obiecțiilor prezentate de către EBA prin [Documentul de poziție Nr. 146-24/SD din 25 noiembrie 2024](#) și [Documentul de poziție EBA Nr. 46-25/SD din 18 aprilie 2025](#) (anexa nr. 1 și anexa nr. 2 la prezenta adresare), precum și argumentele invocate de către membrii EBA în cadrul ședinței organizate de CEBF din data de 25.06.2025.

1. La art. VIII din Proiectul de lege (Modificarea legii 202 privind contractele de credit pentru consumatori) propunem completarea art. 13 din Legea nr. 202 privind contractele de credit pentru consumatori cu încă un alineat cu următorul conținut: *“Prevederile prezentului articol se aplică indicelui de referință pentru contractele de credit cu dobândă flotantă pentru consumatori, aprobat de Banca Națională, atunci când acesta este disponibil.”*. Este important de menționat că în conformitate cu prevederile Legii nr. 202 privind contractele de credit pentru consumatori (în continuare Lege), *„prezenta lege creează cadrul legal necesar pentru aplicarea prevederilor Directivei 2008/48/CE”* (în continuare Directivă). În această ordine de idei, într-adevăr, la art. 10 alin. (2) lit. f), Directiva statuează că *„contractul de credit specifică în mod clar și concis: rata dobânzii aferente creditului, condițiile care guvernează aplicarea acestei rate și, atunci când este disponibil, orice indice sau rată de referință aplicabilă ratei inițiale a dobânzii aferente creditului, precum și perioadele, procedurile și condițiile în care variază rata dobânzii aferente creditului și, în cazul în care se aplică rate diferite ale dobânzii aferente creditului în circumstanțe diferite, informațiile sus-menționate privind toate nivelurile aplicabile”*. De asemenea, atragem atenția legiuitorului, că în pofida faptului că prin art. 32 alin. (2) din Legea nr. 202 privind contractele de credit pentru consumatori, s-a pus în sarcina Băncii Naționale a Moldovei, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, să aducă actele sale normative în concordanță cu prezenta lege sau, după caz, va adopta actele normative necesare aplicării prezentei legi, până la moment BNM nu și-a executat această obligație pozitivă. În această

ordine de idei, art.13 din Legea nr.202/2013 rămâne o normă juridică în alb¹ și nu poate fi aplicată în lipsa și până la aprobarea Metodologiei BNM, inclusiv pentru că nu este previzibilă, nefiind suficient de clar pentru subiecții destinatari (i.e. profesioniștii) care este comportamentul prescris prin această normă juridică. Cu referire la calitatea legii, Curtea Constituțională a punctat următoarele:

- *"Curtea reiterează că o norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să-i permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțe, consecințele acestei conduite (DCC nr.142 din 22 noiembrie 2018, § 24)." (Decizia nr.16 din 10.02.2020);*

- *"25. Totodată, pentru ca legea să îndeplinească cerința previzibilității, ea trebuie să stabilească cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a discreției relevante acordate autorităților publice, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (e.g. a se vedea Sissanis v. România, 25 ianuarie 2007, § 66)." (Decizia nr.142 din 22.11.2018).*

Această deficiență se datorează faptului că autoritățile statului nu și-a executat obligația pozitivă de a aproba Metodologia în cauză. O atare omisiune urmează a fi acum corectată de către legiuitor prin completarea art. 13 din Legea nr. 202 privind contractele de credit pentru consumatori. Or, prin prisma principiului previzibilității, enunțat supra, pentru subiecții de drept nu este suficient de clar care indice urmează a fi aplicat, și de când urmează a fi aplicat dacă BNM a adoptat metodologia impusă prin lege.

Totodată, în scopul asigurării uniformității aplicării legii, inclusiv asupra situațiilor juridice în curs de realizare, considerăm oportună și completarea capitolului „Dispoziții finale și tranzitorii” a Proiectului cu un articol, în următoarea redacție „*Prevederile art. VIII referitoare la modificarea art. 13 din Legea 202/2013 cu referire la aplicabilitatea indicelui de referință pentru contractele cu dobânda flotantă, se vor aplica și situațiilor juridice în curs de realizare atunci când indicele de referință care va fi aprobat de Banca Națională va fi disponibil*.”

2. Propunem modificarea art. V alin. (1) din Legea nr. 93 din 07.04.2022, și expunerea acestuia în următoarea redacție: *"Prevederile art .I punctul 3, ale art. II punctul 1 și ale art. IV punctul 3, cu excepția liniei de credit, care țin de aplicarea limitei la rata dobânzii și a celorlalte plăți aferente se vor aplica situațiilor juridice în curs de realizare, cu sau fără modificarea contractelor corespunzătoare, în ceea ce privește creanțele ce urmează a fi încasate, prin calcularea produsului dintre 0,177%, aplicat soldului creditului rămas la expirarea termenului de 2 luni de la 29.07.2022, și numărul de zile rămase până la stingerea integrală a obligațiilor la credit/leasing financiar. În cazul liniei de credit, ținând cont de specificul modului de executare a contractului, aplicarea limitei de 0,177 % pe zi la soldul*

¹ Norme juridice în alb – norma juridică incompletă își identifică ipoteza și/sau sancțiunea într-o altă normă ce la moment nu posedă forță juridică, poate chiar încă nu este formulată. Andrei Negru, TEORIA GENERALĂ A DREPTULUI ȘI STATULUI ÎN DEFINIȚII, INTERPRETĂRI, SCHEME, Note de curs, Chișinău, 2018, pag. 112-113 // <https://bibliotecapublicaderept.wordpress.com/wp-content/uploads/2020/03/negru-a..pdf>

creditului se aplică ratei dobânzii și a celorlalte plăți aferente, cu începere din 29.07.2022 și până la stingerea integrală a obligațiilor la credit.”. Linia de credit este un credit care se reînnoiește automat pe măsură rambursării creditului și tragerii noilor sume. Astfel, creditul poate fi rambursat și tras în repetate rânduri, pe toată perioada de acordare a liniei, iar formula indicată actualmente în lege nu poate fi aplicată acestor tipuri de credit din perioada indicată în Legea 93/2022. În această ordine de idei, soldului creditului rămas la expirarea termenului de 2 luni de la data intrării în vigoare a Legii (29.07.2022) nu reflectă datoria debitorului față de creditor.

3. La art. VIII din Proiectul (modificarea art. 15 alin. (9) lit. al Legii 202 privind contractele de credit pentru consumatori propunem modificarea și expunerea acestuia în următoarea redacție:

„Creditorul, cu condiția compensării prejudiciului cauzat consumatorului prin clauza contractuală, poate exclude unilateral clauzele contractuale abuzive sau ilegale”. Considerăm că nu este necesară o decizie a instanței de judecată sau a autorității de supraveghere pentru a elimina unele clauze care pot fi abuzive. În scopul prevenției unui litigiu sau plângeri către autoritatea de supraveghere, ar fi oportună acordarea dreptului creditorului de a renunța la unele drepturi prevăzute în unele clauze abuzive. Acest drept acordat creditorilor nu se va răsfrânge negativ asupra consumatorilor, deoarece este condiția de compensare a prejudiciului cauzat printr-o astfel de clauză contractuală.

4. La art. I Punctul 8 din Proiect (modificarea art. 20 alin. (7) al Legii 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare) propunem modificarea alin. (7) în următoarea redacție: *“Deciziile Comisiei Naționale pot fi publicate pe pagina web oficială a Comisiei Naționale, în termen de 10 zile de la data când a expirat termenul de contestare a actului administrativ. În caz că Decizia a fost contestată, acesta poate fi publicată după ce hotărârea instanței a devenit definitivă.”*. Considerăm că publicarea deciziilor Comisiei Naționale atâta timp cât acestea pot fi supuse controlului judiciar pot provoca prejudicii nepatrimoniale și patrimoniale iremediabile. Prevederea legală din Proiectul de lege în forma sa inițială este nerezonabilă, și vine în contradicție cu prevederile ce vizează secretul bancar, dar și prezumția nevinovăției, potrivit căruia, o persoană juridică nu poate fi considerată vinovată decât în temeiul unei hotărâri judecătorești definitive. În ipoteza în care un act administrativ individual defavorabil emis în privința unui creditor s-ar publica pe pagina web, iar ca finalitate, actul respectiv ar fi anulat în instanța de judecată sau ca rezultat al examinării cererii prealabile depuse către CNPF, publicarea prematură a respectivei decizii ar atenta la reputația și imaginea creditorului și ar aduce atingeri principiului legalității. Mai mult, la art. 20, se indică că deciziile CNPF se vor publica pe pagina web oficială în cel mult 10 zile de la data adoptării. Deciziile se contestă în termen de 30 de zile, respectiv este nejustificată și prematură publicarea acestora. Se mai indică, că se vor anonimiza doar datele petentului, și alte date pe care Comisia Națională le consideră că pot afecta interesele petentului. Respectarea drepturilor consumatorilor urmează a fi efectuată în egală măsură, cu asigurarea principiilor generale de drept aplicabile ambelor părți – atât petentului consumator, cât și după caz, a unei instituții financiare. Or, în cazul în care instanțele judecătorești vor anula actele administrative al Comisiei, prejudiciul provocat prin publicarea actului administrativ anulat nu mai pot fi remediate. În această ordine de idei, solicităm consolidarea cadrului legal

existent pentru protejarea drepturilor profesioniștilor în domeniul financiar. Atragem atenția că prevederi similare se atestă și în pct. 22 din Hotărârea nr.57/11 din 01.11.2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei Naționale a Pieței Financiare. Astfel, potrivit normei citate, “Comisia Națională este în drept să nu publice comunicate informative, decizii și extrase din decizii pe pagina sa web oficială și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în cazul în care consideră că dezvăluirea acestei informații poate dăuna realizării atribuțiilor de supraveghere și control, poate cauza prejudicii clienților persoanelor licențiate sau autorizate și/sau investitorilor și/sau poate periclita funcționalitatea pieței financiare nebankare și activitatea participanților acesteia”.

Totodată, reținem că scopul controlului de legalitate (contestarea în instanța de judecată a actelor administrative) este prevenirea încălcărilor legislației în vigoare, admise în procesul adoptării și emiterii actelor administrative. În această ordine de idei, considerăm oportună posibilitatea publicării deciziilor, doar după ce acestea devin definitive.

5. La art. I pct. 4 (completarea Legii nr. 192/198 privind Comisia Națională a Pieței Financiare cu art. 8²) se propune modificarea alin. (6) al art. 8² și expunerea acestuia în următoarea redacție: *“Termenul de soluționare a reclamațiilor este de 15 zile lucrătoare de la data înregistrării reclamației de către subiectul prevăzut la art. 4 alin. (2¹).care se prelungește în cazul în care negocierile dintre părți continuă, pe perioada negocierilor respective. După expirarea termenului de 35 zile lucrătoare, fiecare dintre părți este în drept să declare finalizarea negocierilor, prin notificare scrisă către cealaltă parte”*. Atragem atenția că la moment, Legea nr. 114 cu privire la serviciile de plată și moneda electronică, acordă dreptul de a răspunde petiționarilor în termen de 15 zile lucrătoare, iar în cazuri excepționale acest termen poate fi prelungit. Totuși, termenul pentru primirea răspunsului final nu poate depăși 35 de zile lucrătoare de la primirea reclamației. Astfel în cazuri complexe, termenul de 35 zile lucrătoare se reduce la 15 zile calendaristice, ceea ce este nejustificat de puțin dacă sarcina este mult mai complexă decât oferirea unui răspuns unilateral, dar implică soluționarea unui litigiu, cu unele etape necesare a fi respectate (după caz, stabilirea de ședințe, înaintarea de oferte, purtarea de negocieri, încheierea unui acord). Considerăm că termenul de 35 zile lucrătoare acordat prin prisma legislației actuale este unul rezonabil pentru ca clientul să primească un răspuns argumentat la solicitările lui și să-i fie remediată situația. Mai mult ca atât, dat fiind faptul că soluționarea reclamațiilor devine o procedură obligatorie până la adresarea către CNPF, atât profesioniștii, cât și consumatorii vor avea interesul de a soluționa amiabil problema creată, iar aceasta implică negocieri care pot avea intervale mai mari de timp. Atragem atenția că Directiva (EU) 2023/2225 a Parlamentului European și a Consiliului din 18 Octombrie 2023 privind Contractele de Credit de Consum și de abrogare a Directivei 2008/48/CE, inclusiv din acest motiv nici nu operează cu termeni exacti, fiindcă aceștia pot varia de la caz la caz. Directiva operează cu noțiunile de „termen rezonabil” sau „perioadă rezonabilă”. Ori, prin diminuarea termenului, este periclitată atingerea scopului acestei prevederi și un termen extrem de scurt nu poate fi catalogat drept unul rezonabil. La fel, o negociere poate implica o perioadă mai mare de timp. Astfel, considerăm oportună prelungirea termenului în cazul în care părțile discută și negociază anumite soluții proprii de soluționare, ori scopul este ca părțile să identifice o soluție de compromis proprie. Norma

propusă este echilibrată, ori fiecare dintre părți poate notifica în mod unilateral încetarea procedurii de soluționare.

6. Art. VIII din Proiectul de lege (modificarea art. 5 alin. (3) lit. h) al Legii 202 privind contractele de credit pentru consumatori), înainte de cuvântul „suma” propunem să fie introdus textul „graficul de plăți (cu excepția liniei de credit)”. Reținem că potrivit Proiectului, art. 10 din Legea 202/2013 (Cerințe față de contractele de credit), se propune excluderea graficului plăților, în cazul liniilor de credit, reieșind din specificul acestor contracte. Astfel, pentru a armoniza cerințele față de contractul de credit cu cerințele referitoare la informația precontractuală, propunem modificarea și a art. 5.

7. Propunem completarea capitolului „Dispoziții finale și tranzitorii” a Proiectului cu încă un articol, în următoarea redacție *„Prevederile art. VIII punctul 10 se vor aplica situațiilor juridice în curs de realizare, în ceea ce privește dreptul Creditorului de a notifica oricând consumatorul despre reducerea obligațiilor pecuniare față de creditor.”*

Anexe:

1. *Documentul de poziție EBA Nr. 146-24/SD din 25 noiembrie 2024 – 11 pagini;*
2. *Documentul de poziție EBA Nr. 46-25/SD din 18 aprilie 2025 – 27 pagini;*

Cu înaltă considerațiune,

Mariana RUFA
Director Executiv

Către: **doamna Cristina IXARI,**
Secretar de Stat al Ministerului Finanțelor

Copie: **Comisia Națională a Pieței Financiare**

Nr. 146-24/SD din 25 noiembrie 2024

Ref.: Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (consolidarea cadrului de protecție a drepturilor consumatorilor de servicii financiare) (număr unic 978/MF/CNPF/2024)

Stimată dna Secretar de Stat,

Asociația Businessului European (EBA Moldova) Vă adresează cele mai înalte considerațiuni și apreciază deschiderea Ministerului pentru un dialog constructiv și continuu, care oferă posibilitate de a participa la procesul de consultare a proiectului proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (consolidarea cadrului de protecție a drepturilor consumatorilor de servicii financiare) (număr unic 978/MF/CNPF/2024). Urmare a consultării proiectului cu mediul de afaceri, intervenim cu următoarele propuneri și obiecții.

(Art. I al Proiectului):

Modificările propuse la *Legea nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare*, în parte, sunt justificate prin necesitatea prezenței unei „certitudini juridice”. Nota de fundamentare la proiectul de lege abundă în argumente de natura „certitudinii juridice”. Or, în conformitate cu art. 46 din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative dispozițiile de conținut sunt reglementările în fond ale raporturilor sociale care formează obiectul actului normativ. Prin urmare, este absolut nejustificată completarea la art. 4 alin. (2¹) lit. b) sau expunerea într-o nouă redacție a alin. (2²) din același articol.

Însăși, autorul fixează că, în conformitate cu art. 4 din Legea nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare sau de reasigurare asistentul în brokeraj reprezintă persoană fizică sau juridică împuternicită/mandatată de un broker de asigurare și/sau de reasigurare. Corespunzător, se intervine cu modificări care nu au nici o relevanță, iar asistenții în brokeraj, *ad litteram* se cuprind în categoria participanților profesioniști pe piața asigurărilor.

Privind modificarea propusă la art. 6 alin. (1) lit. h), liniuța a doua, menționăm că, de facto, prin nici o statistică adițională autoritatea nu a venit cu argumente plauzibile de a percepe în bugetul său o atare taxă – plățile societăților de asigurare, în mărime de până la 0,3 la sută din primele brute anuale subscrise, *stabilindu-se diferențiat în funcție de categoria de asigurare*.

Cu trimitere la Raportul de activitate al Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru anul 2023 se constată că, pentru întreaga perioadă de referință au fost înregistrate, analizate și soluționate 146 de reclamații, dintre care 3 redirectionate către alte autorități publice competente. Deci, finalmente 143 petiții pe componenta asigurări. Raportul nu conține detalii

aferente articolului de venituri pe componenta protecției consumatorilor de servicii de asigurare, doar o sumă generală de 5 305,8 mii lei, aceasta reprezentând plata pentru jumătate de an pe întregul segment de asigurări și creditare nebancară. În cadrul acțiunilor de examinare și soluționare a reclamațiilor depuse de către consumatori, CNPF a aprobat doar 1 decizie, prin care a constatat încălcarea de către un asigurător a cerințelor privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule în partea ce ține de înlăturarea erorilor admise la completarea formularului „Constatare amiabilă de accident” (*a se vedea Raportul anual 2023 CNPF*).

Corespunzător, cuantumul taxei, având în vedere disciplina bugetară a asigurătorilor și onorarea incontestabilă a obligațiilor în raport cu bugetul CNPF (cifra primelor brute subscrise trim. III anul 2023 nu este disponibilă pe pagina web a BNM), să admitem de 50 la sută din 5 305,8 mii lei - 2 652,9 mii lei, este una absolut neproportională.

Hotărârea CNPF nr. 50/1 din 29.10.2024 privind cuantumul taxelor și plăților stabilite și percepute de către Comisia Națională a Pieței Financiare în anul 2025 relevă că plata asigurătorilor nu a fost revizuită, fiind stabilită la cota maximă stabilită prin art. 6 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare de 0,3% din primele brute anuale subscrise.

În cadrul consultărilor publice organizate de Comisia economie, buget și finanțe asupra proiectului de lege care vizează facilitarea accesului antreprenorilor locali la piețe de capital externe din 14 noiembrie 2024 se desprinde intenția legislativului de a revizui prin micșorare cu 50 la sută sau abroga plata asigurărilor de viață.

Trebuie să reținem că CNPF actualmente dispune doar de prerogative aferente protecției consumatorilor, supravegherea propriu-zisă revine Băncii Naționale a Moldovei, efort netaxat adițional. Plata efectuată de către asigurători către CNPF se cuprinde în tariful primelor de asigurare, corespunzător este un cost, care se achită de consumatori.

Articolul 4 alin. (2¹) și alin. (2²) (*în redacția actuală și în redacția înaintată*) din Legea nr. 192/1998 stabilește că, CNPF își exercită atribuțiile pe segmentul asigurărilor în domeniul drepturilor consumatorilor, în sensul Legii nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor, consumator se prezumă doar persoanele fizice, iar în partea ce ține de asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto – atât persoane fizice, cât și persoane juridice.

În partea ce ține de plățile pe care le achită participanții profesioniști la piața asigurărilor nu s-a făcut o delimitare, așa precum s-a reglementat pe segmentul bancar/creditare nebancară, raportându-se doar consumatorilor persoane fizice.

Având în vedere cele prenotate se interferează necesitatea revizuirii cuantumului plăților achitate de asigurători, nu doar diferențiat în funcție de categoria de asigurare, dar și cuantumul maxim, care ar trebui coroborat și *uniformizat* (unul din principiile activității de legiferare este echilibrul între reglementările concurente – art. 3 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative) cu cel aplicat sectorului bancar/creditare nebancară - *0,05 la sută, precum și aplicat față de primele brute anuale subscrise de persoane fizice, cu excepția primelor*

subscrise în cadrul asigurării obligatorii de răspundere civilă auto – atât de persoane fizice, cât și de persoane juridice.

La completarea propusă la **art. 6 alin. (2²)** privind situația de neaprobare a bugetului CNPF pentru anul următor, autorul proiectului trebuie să vină cu concretizări privind motivele cu specificarea exhaustivă a temeiurilor neaprobării. În atare situație se lasă spațiu de interpretare pentru întemeierea neaprobării bugetului pentru anul următor, respectiv aplicarea cuantumului taxelor și plăților în continuare potrivit ultimului buget.

În partea ce ține de completările la **art. 20**, argumentele aduse de autor sunt absolut irelevante și lipsite de substrat juridic pentru a deroga de la art. 69 din Codul administrativ la depunerea unei sesizări sau propuneri. Dreptul discreționar al CNPF aferent *oportunității* inițierii unei proceduri administrative în cazul depunerii unei sesizări sau propuneri creează situații de abuz din partea autorității. Conform art. 9 din Codul administrativ prin *petiție* se înțelege orice cerere, sesizare sau propunere adresată unei autorități publice de către o persoană fizică sau juridică. Prin cerere se solicită emiterea unui act administrativ individual sau efectuarea unei operațiuni administrative, iar prin sesizare se informează autoritatea publică cu privire la o problemă de interes personal sau public, prin propunere se urmărește realizarea de către autoritatea publică a unor acțiuni de interes public.

În contextul celor enunțate de Codul administrativ, procedura administrativă trebuie respectată pentru toate trei situații: fie cerere, fie sesizare, fie propunere, iar doleanța derogatorie doar creează precedente periculoase pentru alte autorități de supraveghere. Este deranjant faptul că în nota informativă autorul relevă că în cazul sesizărilor/propunerilor, CNPF este în imposibilitatea întreprinderii unor acțiuni imediat, acest fapt condiționând inițierea formală a unei proceduri administrative. Așa precum a fost menționat anterior sesizările/propunerile indică asupra problemelor/acțiunilor de interes personal/public, prin urmare nici de cum nu pot fi precăutate formal.

Cu referire la propunerile de modificare a **art. 23 alin. (12)**, și anume de a exclude de sub incidența termenului de 3 luni de judecare a cererilor de contestare a ordonanțelor CNPF, nu se susține, deoarece prin ordonanțele CNPF se pot impune restricții care pot impacta semnificativ activitatea entităților supravegheate, iar un termen extins poate prejudicia entitatea.

I. Proiectul prevede că dispozițiile Legii nr. 105/2003 și Legii nr. 202/2013 se aplică corespunzător garantului (fidejutorului) consumator în măsura în care aplicarea nu este exclusă de particularitățile calității de fidejutor. În acest sens, se extind drepturile consumatorilor debitori și în raport cu fidejursorii consumatori, inclusiv de a înainta reclamații față de creditori, precum și a depune petiții către CNPF în raport cu acțiunile/inacțiunile creditorilor, inclusiv de a invoca caracterul abuziv al clauzelor contractuale.

(Art. II și Art. VIII al Proiectului):

Considerăm că această propunere este contraproductivă.

Conform prevederilor art. 3 din Legea nr. 202/2013 (privind contractele de credit pentru consumatori), noțiune de consumator se definește în felul următor:

*”consumator – persoană fizică care intenționează să comande ori să procure **sau care comandă, procură ori folosește produse și servicii** pentru necesități nelegate de activitatea de antreprenor sau cea profesională;”*

Aceeași definiție se conține și în art. 1 din Legea nr. 105/2003.

Conform definiției stipulate la art. 3 din Legea 202/2013, *contractul de credit pentru consumatori se definește ca ”**contract prin care un creditor acordă sau se angajează să acorde unui consumator un credit** sub forma de amânare la plată, împrumut sau alte facilități similare, cu excepția contractului pentru prestarea de servicii în mod continuu sau pentru furnizarea de bunuri de același fel, atunci când consumatorul plătește pentru acestea în rate, pe toată durata furnizării lor;”*

După cum rezultă din toate normele citate mai sus, pentru a avea calitate de **consumator, persoană trebuie personal să comande, să procure ori să folosească produse si servicii, adică urmează personal să beneficieze de suma creditului.**

Fidejuserul, însă nu îndeplinește această definiție deoarece rolul său nu implică accesarea sau utilizarea directă a serviciilor sau produselor furnizate de creditor. Prin natura sa, fidejuseria reprezintă o garanție colaterală, iar fidejuserul nu beneficiază în mod direct de creditul contractat.

Prin urmare, extinderea dispozițiilor destinate consumatorilor către fidejuseri ar putea crea o **confuzie conceptuală**, deoarece cele două roluri sunt fundamental diferite. Consumatorul beneficiază de serviciul financiar (creditul), în timp ce fidejuserul doar garantează obligațiile consumatorului, fără a avea vreo legătură directă cu obiectul creditului sau utilizarea acestuia.

Imposibilitatea practică pentru fidejuser de a invoca caracterul abuziv al clauzelor contractuale:

Conform **art. 1072 Cod Civil**, clauzele abuzive sunt doar acele care nu au fost negociate în mod individual cu consumatorul. Fidejuserul, însă, **nu participă la negocierea contractului de credit**, ci doar acceptă să garanteze obligațiile consumatorului pe baza termenilor deja conveniți între acesta și creditor.

În acest context, fidejuserul **nu are cunoștință directă despre procesul de negociere**, ceea ce face imposibil ca acesta să demonstreze existența unor clauze abuzive. Această situație ar putea duce la litigii inutile, în care fidejuserii ar invoca abuzul fără a avea o bază factuală clară, ceea ce ar complica relația juridică și procesul de soluționare a litigiilor.

Garanțiile existente pentru fidejuserii consumatori sunt deja suficiente

În conformitate cu **art. 1662-1666 din Codul Civil**, creditorii sunt deja obligați să furnizeze fidejuserilor consumatori toate informațiile necesare privind riscurile asociate asumării fidejuserii. Acest proces este reglementat suplimentar prin **Hotărârea Guvernului nr. 251/2019**, care impune consultarea prealabilă și independentă a fidejuserilor de către un expert. Considerăm că aceste măsuri sunt suficiente pentru a proteja drepturile fidejuserilor, fără a fi necesară o extindere a legislației privind protecția consumatorilor.

Prin introducerea unor reglementări suplimentare, precum dreptul fidejutorului de a invoca caracterul abuziv al clauzelor contractuale, s-ar suprapune reglementările existente, creând **complexitate inutilă** și sporind riscul de litigii.

Aplicarea dispozițiilor destinate consumatorilor asupra fidejutorilor ar putea crea un **dezechilibru contractual** între părțile implicate, aducând o incertitudine suplimentară asupra relației juridice dintre debitori, fidejutori și creditori.

Întrucât fidejutorul ar beneficia de drepturi similare consumatorului, creditorii ar putea fi descurajați să accepte astfel de garanții, ceea ce ar duce la **restrângerea accesului la finanțare** pentru consumatorii care au nevoie de sprijin prin fidejusiune.

Având în vedere cele de mai sus, considerăm că extinderea drepturilor consumatorilor asupra fidejutorilor nu este necesară, fiind, de fapt, contraproductivă. Argumentele principale pentru excluderea acestei modificări sunt:

- **Rolurile distincte ale consumatorului și fidejutorului**, care nu permit aplicarea aceluiași reglementări în mod corespunzător.
- **Existenta unui cadru legal deja suficient**, care asigură protecția fidejutorilor consumatori în ceea ce privește riscurile fidejusiunii.
- **Riscul de litigii și incertitudine juridică**, care ar rezulta din introducerea unor reglementări redundante și neclare.

Pentru a proteja în mod echilibrat toate părțile implicate în contractele de credit, propunem excluderea modificării propuse și menținerea cadrului legislativ actual, care este suficient pentru a răspunde nevoilor fidejutorilor.

Completarea cu **art. 31¹ la Legea nr. 105/2003 privind protecția consumatorului**, implică etape adiționale pentru soluționarea petițiilor consumatorilor de servicii financiare, birocratizându-se și îngreunându-se întregul proces, iar în unele situații termenul de 15 zile nu este suficient pentru soluționarea reclamațiilor de către entități. Este de înțeles că CNPF are intenția de a diminua din presiunea, care efectiv nu este atât de mare, ce derivă din mandatul de protecție a consumatorilor.

Cu referire la modificarea înaintată la Codul de executare de a pune în aceeași ordine și cu același statut de documente executorii deciziile Comisiei Naționale a Pieței Financiare, categoric este inacceptabil. Nici de cum nu poate fi aplicat regimul documentului executoriu față de deciziile Comisiei Naționale a Pieței Financiare similar titlurilor executorii eliberate de instanța de judecată, deciziilor Curții Constituționale cu privire la aplicare de amenzi sau ale Serviciului Vamal/Serviciului Fiscal de Stat privind dispunerea încasării sumelor, etc.

Prin modificarea respectivă se denaturează esența documentului executoriu, iar în cazul deciziilor CNPF urmează a se respecta întocmai procedurile contenciosului administrativ stabilite de Codul administrativ. Nu poate fi acceptată autoritatea CNPF ca „stat în stat”.

În același context se obiectează și propunerea înaintată la Codul contravențional, cu referire la termenii speciali de prescripție pentru contravențiile prevăzute în aria de competențe a CNPF – 3 ani. În conformitate cu Codul contravențional nici o contravenție nu are un termen de prescripție a răspunderii contravenționale atât de extins, termenul general de prescripție a răspunderii contravenționale fiind de 18 luni, iar special de prescripție pentru unele contravenții – 24 luni.

(Art. V – Modificările expuse la art. 305 al Codului contravențional)

Dacă admitem faptul că este necesară modificarea și completarea **art. 305 din Codul Contravențional**, în opinia noastră această modificare trebuie să conțină ca sancțiune, în primul rând, avertismentul, pentru că acesta contribuie la prevenirea încălcărilor.

O altă perspectivă din care trebuie analizate și argumentate modificările prevederilor art. 305 este faptul dacă toate situațiile prevăzute de articolul 305 întrunesc principiul de pericol social și, sunt întâlnite, în situația digitalizării asigurării de răspundere civilă. Adicional proiectul nu expune cum se elimină suprapunerea de competențe între autoritate și instanțele de judecată în cazul verificării refuzului asigurătorului de a achita despăgubirea de asigurare din punct de vedere al condițiilor de verificare de către autoritatea de supraveghere a tergiversării ”motivate” a achitării despăgubirii sau indemnizației de asigurare.

Pe de altă parte, în cadrul unei reglementări asumate, ne așteptăm ca autoritățile să prevadă ca sancțiunea sub forma de amendă să poată fi aplicată cu condiția că nerespectarea obligației asigurătorului a cauzat prejudicii sau încălcarea afectează drepturile și interesele consumatorilor.

Constatam cu îngrijorare că Nota informativă asupra proiectului în partea ce ține de modificarea Codului Contravențional și, în mod special, articolul 305 este tendențioasă și nu descrie faptul că autorii proiectului au propus declararea mai multor situații ca contravenții decât cele expuse în prezent și nici nu specifică faptul aproape triplării cuantumului amenzilor. Astfel, autorii au considerat că omiterea mențiunii despre majorare atrage și eliberarea de obligația de a prezenta o argumentare fundamentată pe date referitoare la condițiile care au atras inițierea triplării amenzilor.

În altă ordine de idei, situațiile expuse în textul articolului 305 sunt reglementate ca încălcări ale legii cu privire la asigurări și sunt prevăzute ca situații care atrag aplicarea amenzilor și în Regulamentul Comisiei Naționale a Pieței Financiare 60/5 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gradualizarea sancțiunilor aplicate asigurătorului (reasiguratorului) sau brokerului de asigurare și/sau reasigurare și, până la abrogarea expresă a acestuia de către Banca Națională a Moldovei, continuă să producă efecte juridice, iar nota informativă nu oferă o explicație referitoare la aplicarea concomitentă a acestora.

Aceste sancțiuni pot deveni un instrument de presiune administrativă, mai ales dacă sunt aplicate într-un mod disproporționat și nu sunt condiționate de faptul că sancțiunea este aplicată dacă nerespectarea obligației asigurătorului a cauzat prejudicii sau încălcarea afectează drepturile și interesele consumatorilor.

II. Propunerea legislativă introduce o serie de modificări la articolul 15 din Legea nr. 202/2013, reglementând drepturile consumatorului în cazul modificării clauzelor contractuale.

(Pct. 9 al Art. VIII – la Legea nr. 202/2013, se propune completarea art. 15, cu alineatele (6¹)-(6²))

Alin. (3), art. 15 stipulează că nesemnarea de către consumator a actului adițional privind modificările impuse prin legislație este considerată **acceptare tacită**, cu condiția ca aceste modificări să nu includă alte prevederi decât cele impuse de legislație.

Alineatul (6²), însă, introduce o prevedere contrară, specificând că **nerecepționarea unui răspuns din partea consumatorului nu este considerată acceptare tacită**, iar contractul rămâne neschimbat. Această contradicție între articole creează **confuzie juridică** cu privire la modul în care ar trebui interpretată și aplicată acceptarea tacită în cadrul modificărilor contractuale. Pe de o parte, legea recunoaște acceptarea tacită, iar pe de altă parte, o interzice explicit. Această ambiguitate este contrară principiului clarității legislației și poate duce la conflicte și litigii inutile între părți.

În altă ordine de idei, conform alin. (6²) în redacție propusă, dacă consumatorul nu acceptă clauzele contractuale propuse, **creditorul nu are dreptul de a penaliza consumatorul sau de a declara creditul scadent**. Totuși, această prevedere ignoră **drepturile creditorului** de a-și adapta relațiile contractuale în funcție de condițiile economice și de a-și proteja interesele financiare.

În practică, consumatorii au rareori un interes în a accepta modificările contractuale care implică **creșterea costurilor** (cum ar fi dobânzi mai mari, taxe suplimentare etc.), chiar dacă aceste modificări sunt necesare pentru a reflecta schimbările din piață (de exemplu, creșterea ratei dobânzilor de referință). Prin urmare, prevederea reduce capacitatea creditorului de a asigura sustenabilitatea relațiilor contractuale și îl obligă să suporte singur riscurile economice.

Propunerile introduc o **incertitudine operațională și juridică** pentru creditor, deoarece acestea îi limitează capacitatea de a adapta clauzele contractuale în mod unilateral, chiar și în situațiile în care modificările sunt justificate de motive obiective. Spre exemplu:

- **Modificările legislative** sau schimbările economice care afectează costurile creditului nu ar putea fi aplicate fără acordul explicit al consumatorului.
- Consumatorii ar putea **ignora deliberat notificările privind modificările contractuale**, forțând creditorul să mențină condițiile inițiale, chiar dacă acestea nu mai sunt sustenabile economic.

Recomandare: Revizuirea propunerii legislative

Pentru a proteja echilibrul contractual și a evita impactul negativ asupra pieței financiare, propunem următoarele modificări și clarificări:

1. Armonizarea prevederilor privind acceptarea tacită:

o Este esențial ca alin. (3) și alin. (6–62) să fie clarificate și armonizate. Dacă acceptarea tacită este considerată aplicabilă în cazul nesemnării actului adițional de către consumator, această prevedere trebuie menținută și corelată cu celelalte alineate. În caz contrar, dacă se decide eliminarea acceptării tacite, acest principiu trebuie exclus complet pentru a evita contradicțiile.

2. Respectarea drepturilor creditorului:

o Creditorul trebuie să aibă dreptul de a adapta contractul la condițiile economice, inclusiv dreptul de a penaliza consumatorul sau de a declara creditul scadent în cazul refuzului de a accepta modificările contractuale justificate. Acest drept este necesar pentru a menține echilibrul contractual și a proteja interesele creditorilor.

3. Prevenirea abuzurilor din partea consumatorului:

o Consumatorii nu ar trebui să poată refuza modificările contractuale fără un motiv întemeiat sau fără a oferi o justificare clară. Introducerea unei **obligații pentru consumator de a motiva refuzul** ar putea reduce riscul de abuz și ar facilita dialogul dintre părți.

III. Proiectul propune reglementarea circumstanțelor în care creditorul este obligat să implementeze măsuri de restructurare a creditului. Astfel, la solicitarea debitorului, în cazul în care se atestă încetarea căsătoriei consumatorului, decesul soțului/soției consumatorului, consumatorul sau soțul/soția acestuia devine șomer sau își pierde cel puțin o treime din venitul declarat la momentul încheierii contractului de credit de consum, creditorul poate dispune refinanțarea totală sau parțială a contractului de credit sau modificarea termenelor și a condițiilor existente ale unui contract de credit. În aceste circumstanțe, creditorul nu are dreptul să majoreze rata dobânzii sau să introducă orice plăți sau taxe suplimentare.

(Pct. 9 al Art. VIII – In Legea nr. 202/2013, se propune completarea art. 15, cu alineatele (12) – (15))

Relațiile contractuale dintre părți sunt reglementate pe baza principiului egalității și libertății contractuale, conform legislației civile. Prin această propunere legislativă, **creditorului i se impune unilateral o obligație de restructurare a creditului**, chiar și în situațiile în care restructurarea ar putea fi contrară intereselor sale economice și raționamentelor de rentabilitate.

O astfel de obligație introduce un **dezechilibru contractual**, limitând dreptul creditorului de a gestiona riscurile asociate creditării, în special în condițiile în care consumatorul poate solicita măsuri care afectează semnificativ poziția financiară a creditorului, fără a oferi o compensație corespunzătoare.

Ambiguitatea alegerii măsurilor de restructurare - Propunerea legislativă nu precizează clar dacă **creditorul are libertatea de a alege** una dintre măsurile de restructurare enumerate la alin. (14) sau dacă este obligat să implementeze exact măsura solicitată de consumator. Această ambiguitate poate crea confuzii în aplicarea legii și poate duce la litigii între părți. Este esențial ca legislația să fie clară în ceea ce privește libertatea creditorului de a decide care

măsură de restructurare este fezabilă din punct de vedere financiar și care se potrivește cel mai bine situației specifice.

Posibilitatea abuzului din partea consumatorului - Propunerea permite aplicarea măsurilor de restructurare în situații care pot fi **intenționat provocate sau simulate de consumator**, cum ar fi:

- **Simularea desfacerii căsătoriei**, cu scopul de a beneficia de restructurare.
- **Veniturile diminuate artificial**, prin înțelegeri prealabile cu angajatorul sau alți generatori de venit, pentru a induce pierderea aparentă a unei treimi din veniturile declarate.

Aceste scenarii pot duce la **abuzuri semnificative** din partea consumatorilor, punând creditorii într-o poziție vulnerabilă și crescând riscul ca obligațiile să nu fie îndeplinite.

Pe de altă parte, prin interdicția impusă creditorului de a **majora rata dobânzii** sau de a introduce taxe/plăți suplimentare în cazul aplicării măsurilor de restructurare, creditorii sunt forțați să suporte integral pierderile financiare generate de restructurare. Această prevedere poate duce la **creșterea costurilor generale ale creditelor** pentru toți consumatorii, pentru a compensa riscurile adiționale asumate de creditori. De asemenea, această restricție descurajează creditorii să ofere soluții flexibile de restructurare, fiind nevoiți să recupereze pierderile în alte moduri.

Recomandare:

Pentru a proteja echilibrul contractual dintre părțile implicate și pentru a evita abuzurile și confuziile, recomandăm următoarele:

1. **Excluderea propunerii privind obligativitatea restructurării creditelor:** În forma actuală, propunerea introduce obligații disproporționate pentru creditori, care nu sunt justificate de necesitatea echilibrului contractual. Măsurile de restructurare ar trebui să fie negociate liber între părți, în funcție de circumstanțele specifice fiecărui caz.
2. **Clarificarea dreptului creditorului de a alege măsurile de restructurare:** În cazul în care se decide menținerea propunerii legislative, este esențial ca legea să specifice că **creditorul are libertatea de a selecta măsura de restructurare** pe care o consideră adecvată, luând în considerare propriile interese economice și situația debitorului.
3. **Introducerea de mecanisme pentru prevenirea abuzurilor:** Propunerea ar trebui să includă garanții care să prevină abuzurile din partea consumatorilor, precum:
 - o Solicitarea de documente justificative autentice pentru demonstrarea situațiilor care impun restructurarea (deces, șomaj, pierdere de venituri etc.).
 - o Verificarea obiectivă a modificărilor veniturilor declarate, pentru a preveni declarațiile false sau diminuările artificiale ale veniturilor.

(Art. XIV – la Legea nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare sau reasigurare):

Referitor la modificările expuse la **art. 89 pct. 2)**, considerăm că este o formulare vagă, fără criterii sau condiții pentru determinarea care sunt „*informații obiective*”. Propunem excluderea.

Astfel de formulări pot da naștere la controverse juridice, întrucât autoritățile pot considera că documentele sunt incomplete sau incorecte pe baza unor interpretări stricte sau subiective, fără a oferi posibilitatea unei apărări clare pentru persoana sancționată. Aceasta poate afecta în mod negativ drepturile fundamentale ale persoanelor implicate.

În lipsa unor definiții precise ale termenilor, există riscul ca această reglementare să fie folosită abuziv de autorități.

Referitor la art. 89¹, alin. 5:

- **lit. a)** propunem reformularea sintagmei „*din tipul de asigurare*” în „*clasa de asigurare*”.
- **lit. b)** propunem excluderea sintagmei „*riscuri exclude*”, deoarece produsele de asigurare conțin riscuri acoperite, iar formularea „*riscuri exclude*” nu este proprie produselor de asigurare. Dacă s-a avut în vedere excluderile, acestea sunt reglementate de lit. d).
- **lit. c)** propunem excluderea sau reformularea sintagmei „*durata plăților*”, care nu este proprie produselor de asigurare.
- **lit. d)** propunem înlocuirea sintagmei „*pentru care nu se pot face solicitări de despăgubiri*”, care reprezintă o îngrădire a drepturilor consumatorilor de servicii de asigurare, cu sintagma „*pentru care nu se achită despăgubiri sau indemnizații de asigurare*”.
- **lit. h)** propunem excluderea sintagmei „*inclusiv data de începere și de încheiere a contractului*”, deoarece aceasta este o clauză negociabilă a contractului de asigurare și se determină prin acordul părților la încheierea contractului de asigurare.
- **lit. i)** propunem modificarea termenului „*metodă de*”, care nu este propriu rezoluțiunii contractului.

Redacția actuală a **art. 107, alin. 11** prevede că asigurătorul în al cărui nume acționează agentul de asigurare sau agentul bancassurance este responsabil față de asigurat pentru toate actele sau omisiunile agentului.

Astfel, cadrul normativ în vigoare asigură protecție deplină asiguraților în situațiile de omisiune a agentului de asigurare la încheierea contractelor de asigurare.

În aceste condiții, este total nefondată intenția autorului proiectului de a înlocui prevederile care au în reglementare oferirea de protecție asiguratului cu reglementări care descriu „răspunderea civilă, administrativă și contravențională” a asigurătorului.

În altă ordine de idei, această nouă reglementare contravine condițiilor răspunderii juridice – vinovăției făptuitorului, deoarece orice încălcare a normelor juridice atrage răspunderea juridică a făptuitorului de a suporta consecințele juridice ale faptei comise.

Menționăm că limitările actuale din **articolul 109** nu se încadrează în standardele și specificul de reglementare a activității intermediarilor în asigurări și/sau în reasigurări din practica europeană și cea din regiune, privind desfășurarea activității în calitate de asistent în brokeraj.

În unele țări din Uniunea Europeană, inclusiv România, asistenții în brokeraj, persoane fizice și persoane juridice activează în raport cu clienții fără aceste limitări, sub răspunderea profesională a brokerului de asigurare.

Limitările introduse prin **Legea nr. 92, art. 109**, care au intrat în vigoare la 01.01.2023 în legislația din România, se impun asistenților auxiliari persoane fizice și persoane juridice care pot activa atât sub răspunderea profesională a asigurătorului, cât și sub răspunderea brokerului.

Dorim să comunicăm că modificările legislative de reglementare a activității intermediarilor în asigurări și/sau în reasigurări au un impact negativ asupra intermediarii produselor de asigurări de viață, fapt despre care a fost sesizată Comisia Națională a Pieței Financiare (în continuare CNPF) în calitatea de autoritate de supraveghere la acel moment.

Această problemă a fost semnalată tuturor autorităților de către brokerii de asigurare, asociația brokerilor din Republica Moldova și de către CA „Grawe Carat Asigurări” S.A. În acest sens, în urma sesizărilor și recunoașterii complexității problemei, în anul 2023, CNPF a înregistrat o inițiativă de modificare a art. 109 din Legea nr. 92 prin Proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (asigurarea transferului de atribuții conform Legii nr. 178/2020 pentru modificarea unor acte normative), dar în acel moment această inițiativă nu a fost acceptată pe motivul că propunerea respectivă nu ține de transferul competențelor de la CNPF la BNM. A se vedea propunerea la pagina 14 din Sinteza obiectivelor și propunerilor.

[Link către document]

(<https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactenormative/tabid/61/LegislativId/6525/language/ro-RO/Default.aspx>)

Referitor la articolul 109, **alin. 7 din Proiect**, propunem reformularea acestuia, deoarece această reglementare contravine condițiilor răspunderii juridice – vinovăției făptuitorului, deoarece orice încălcare a normelor juridice atrage răspunderea juridică a făptuitorului de a suporta consecințele juridice ale faptei comise.

Cu înaltă considerațiune,

Mariana RUFA
Director Executiv

Document semnat electronic. Pentru verificarea semnăturii a se accesa: <https://msign.gov.md>

Executor: Sandra DOLGHII
Email: sandra.dolghii@eba.md
Tel. 022 907025, 069949404

Către: **doamna Cristina IXARI,**
Secretar de Stat al Ministerului Finanțelor

Copie: **Comisia Națională a Pieței Financiare**

Nr. **46-25/SD** din **18 aprilie 2025**

Ref.: Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (consolidarea cadrului de protecție a drepturilor consumatorilor de servicii financiare) (număr unic 978/MF/CNPF/2024)

Stimată dna Secretar de Stat,

Asociația Businessului European (EBA Moldova) Vă adresează cele mai înalte considerațiuni și urmare a procesului de consultare de către comunitatea EBA a proiectului de lege pentru modificarea unor acte normative (consolidarea cadrului de protecție a drepturilor consumatorilor de servicii financiare) (număr unic 978/MF/CNPF/2024), remis spre expertiză anticorupție și juridică de MF, intervenim cu următoarele propuneri și obiecții.

Totodată, reiterăm importanța propunerilor și obiecțiilor prezentate de către EBA prin [Documentul de poziție Nr. 146-24/SD din 25 noiembrie 2024](#) (anexa nr. 2 la prezenta adresare), precum și argumentele invocate de către membrii EBA în cadrul ședințelor organizate de CNPF în perioada 30 și 31 ianuarie 2025.

I. În partea ce ține de obiecțiile prezentate de către sectorul bancar, menționăm:

1. La **art. I pct. 8** (modificarea art. 20 alin. (7) al Legii 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare) propunem modificarea alin. (7) în următoarea redacție: *“Deciziile Comisiei Naționale pot fi publicate pe pagina web oficială a Comisiei Naționale, în termen de 10 zile de la data când a expirat termenul de contestare a actului administrativ. În caz că Decizia a fost contestată, acesta poate fi publicată după ce hotărârea instanței a devenit definitivă.”*. Considerăm că publicarea deciziilor Comisiei Naționale atâta timp cât acestea pot fi supuse controlului judiciar pot provoca prejudicii nepatrimoniale și patrimoniale iremediabile.

Prevederea legală din Proiectul de lege în forma sa inițială este nerezonabilă, și vine în contradicție cu prevederile ce vizează secretul bancar, dar și prezumția nevinovăției, potrivit căruia, o persoană juridică nu poate fi considerată vinovată decât în temeiul unei hotărâri judecătorești definitive. În ipoteza în care un act administrativ individual defavorabil emis în privința unui creditor s-ar publica pe pagina web, iar ca finalitate, actul respectiv ar fi anulat în instanța de judecată sau ca rezultat al examinării cererii prelabile depuse către CNPF, publicarea prematură a respectivei decizii ar atenta la reputația și imaginea creditorului și ar aduce atingeri principiului legalității.

Mai mult, la **art. 20**, se indică că deciziile CNPF se vor publica pe pagina web oficială în cel mult 10 zile de la data adoptării. Deciziile se contestă în termen de 30 de zile, respectiv este nejustificată și prematură publicarea acestora. Se mai indică, că se vor anonimiza doar datele

petentului, și alte date pe care Comisia Națională le consideră că pot afecta interesele petentului. Respectarea drepturilor consumatorilor urmează a fi efectuată în egală măsură, cu asigurarea principiilor generale de drept aplicabile ambelor părți – atât petentului consumator, cât și după caz, a unei instituții financiare. Or, în cazul în care instanțele judecătorești vor anula actele administrative al Comisiei, prejudiciul provocat prin publicarea actului administrativ anulat nu mai pot fi remediate. În această ordine de idei, solicităm consolidarea cadrului legal existent pentru protejarea drepturilor profesioniștilor în domeniul financiar.

Atragem atenția că prevederi similare se atestă și în **pct. 22** din Hotărârea nr.57/11 din 01.11.2022 cu privire la aprobarea Regulamentului privind organizarea și funcționarea Comisiei Naționale a Pieței Financiare. Astfel, potrivit normei citate, *“Comisia Națională este în drept să nu publice comunicate informative, decizii și extrase din decizii pe pagina sa web oficială și în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, în cazul în care consideră că dezvoltarea acestei informații poate dăuna realizării atribuțiilor de supraveghere și control, poate cauza prejudicii clienților persoanelor licențiate sau autorizate și/sau investitorilor și/sau poate periclita funcționalitatea pieței financiare nebankare și activitatea participanților acesteia”*. În această ordine de idei, considerăm oportună posibilitatea publicării deciziilor, doar după ce acestea devin definitive.

2. **Art. III. Punctul 1** (completarea art. 11 a Codului de Executare) se propune introducerea sintagmei „, în partea ce ține de încasarea amenzii”. Considerăm concretizarea că documentul executoriu poate fi decizia CNPF doar în partea ce ține de încasarea amenzii. Acțiunile reparatorii urmează exclusiv să facă obiectul unei acțiuni în instanța de judecată pentru a nu îngreuna dreptul de apărare consfințit de art. 20 din Constituție, or nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.

3. **Art. VIII Punctul 5** din Proiectul de lege (modificarea art. 5 alin. (3) lit. h) al Legii 202 privind contractele de credit pentru consumatori), după textul propus “graficul de plăți” a se introduce sintagma “care va conține”. Suplimentar propunem să fie completat cu textul “cu excepția creditului de tip revolving”. Reieșind din specificul acestui tip de credit, nu poate fi oferit grafic de plăți.

4. **Art. VIII Punctul 7** din Proiectul de lege (modificarea art. 10 alin. (3) lit. h) din Legea nr. 202 privind contractele de credit pentru consumatori), a se introduce sintagma “care va conține”. Suplimentar propunem să fie completat cu textul “cu excepția creditului de tip revolving”. Reieșind din specificul acestui tip de credit, nu poate fi oferit grafic de plăți.

5. **Art. VIII Punctul 7** din Proiectul de lege (modificarea art. 10 alin. (3) lit. m) din Legea nr. 202 privind contractele de credit pentru consumatori), propunem excluderea deoarece executarea silită este descrisă în art. 10 din Codul de executare, iar prin art. 15 alin. 10¹ este indicat “inclusiv prin adresare în instanța de judecată, doar în cazul în care termenul oricărui plăți restante depășește 90 de zile de la data scadenței acestora.”

6. Propunem completarea Proiectului de lege cu încă un punct. Astfel, la art. 5 alin. (3) și 10 alin. (3) al Legii 202 privind contractele de credit pentru consumatori, propunem modificarea lit. f) și expunerea acesteia în următoarea redacție „ în cazul în care se aplică rate diferite ale dobânzii aferente creditului în circumstanțe diferite, se specifică informațiile menționate privind toate ratele aplicabile, cu excepția cazurilor când în exemplele de calcul s-a arătat **ratele maxime** aplicabile la momentul semnării informației precontractuale și contractului

de credit". În cazul în care informației precontractuale și contractul de credit se oferă ratele maxime, informația respectivă nu duce în eroare, prejudiciind consumatorul și înșelându-l cu privire la o ofertă avantajoasă pe care acesta nu ar fi acceptat-o, ba din contra, rata maximă calculează care este riscul maxim căruia consumatorul ar putea fi supus în caz de aplicare a acestor rate. Suplimentar, pentru a asigura capacitatea de plată a debitorului pe parcursul contractului, conform pct. 39 din Regulamentul BNM privind creditarea responsabilă la acordarea de credit, creditorul face un test de sensibilitate la rata dobânzii, pentru a se asigura că consumatorul va putea onora obligațiile aferente creditului dacă rata dobânzii crește. Iar în cadrul testului de sensibilitate, la calcularea RSDV, se utilizează rata aplicabilă a dobânzii pentru credit nu mai mică decât rata medie ponderată a dobânzilor pentru creditele noi acordate conform ultimului raport publicat de Banca Națională, pentru tipul și termenul corespunzător al creditului plus 4 p.p. Acest exercițiu efectuat permite ca până la acordarea creditului să fie maxim protejat debitorul pentru incapacitatea de plată, iar prezentarea ratelor maxime aplicabile nu este în măsură să dezavantajeze consumatorul, dacă în final acesta va beneficia de rate mai mici. Drept exemplu ar fi acordarea creditelor la o anumită categorie consumatori fiind salariații pentru care s-au acordat facilități la Rata dobânzii.

7. Propunem completarea Proiectului de lege cu încă un punct. Astfel, propunem completarea în **art. 15 alin. (1) din Legea 202/2013** cu următorul text *"Nu se consideră modificare unilaterală prelungirea termenului peste scadența liniei de credit în cazul aplicării cerințelor de creditare responsabile la diminuarea sumei stabilită în contractul de credit cu notificarea consumatorului referitor la respectiva diminuare și în cazul în care alte clauze decât cele legate de diminuarea sumei creditului și a termenului nu se modifică."* Creditorul, la prelungirea termenului în cazul liniei de credit, verifică obligatoriu bonitatea consumatorului. În cazul în care propunerile vor fi acceptate, prin notificare clientul va fi informat despre faptul că suma creditului se va micșora el urmând, la alegerea sa fie să ramburseze integral creditul, fie să ramburseze creditul care nu este prelungit urmare a evaluării bonității. Aceasta este o practică bancară utilizată la clienți persoane juridice și acest serviciu financiar este comod, deoarece clientul are disponibilă opțiunea de continuare a utilizării creditului în aceleași condiții.

8. La **art. VIII** din Proiectul de lege (Modificarea legii 202 privind contractele de credit pentru consumatori) propunem completarea art. 13 din Legea nr. 202 privind contractele de credit pentru consumatori cu încă un alineat cu următorul conținut: *"Prevederile prezentului articol se aplică indicelui de referință pentru contractele de credit cu dobândă flotantă pentru consumatori, aprobat de Banca Națională, atunci când acesta este disponibil."* Este important de menționat că în conformitate cu prevederile Legii nr. 202 privind contractele de credit pentru consumatori (în continuare Lege), *"prezenta lege creează cadrul legal necesar pentru aplicarea prevederilor Directivei 2008/48/CE"* (în continuare Directivă).

În această ordine de idei, într-adevăr, la art. 10 alin. (2) lit. f), Directiva statuează că *"contractul de credit specifică în mod clar și concis: rata dobânzii aferente creditului, condițiile care guvernează aplicarea acestei rate și, atunci când este disponibil, orice indice sau rată de referință aplicabilă ratei inițiale a dobânzii aferente creditului, precum și perioadele, procedurile și condițiile în care variază rata dobânzii aferente creditului și, în cazul în care se aplică rate diferite ale dobânzii aferente creditului în circumstanțe diferite, informațiile sus-menționate privind toate nivelurile aplicabile"*. De asemenea, atragem atenția legiuitorului, că în pofida

faptului că prin art. 32 alin. (2) din Legea nr. 202 privind contractele de credit pentru consumatori, s-a pus în sarcina Băncii Naționale a Moldovei, în termen de 6 luni de la data publicării prezentei legi, să aducă actele sale normative în concordanță cu prezenta lege sau, după caz, va adopta actele normative necesare aplicării prezentei legi, până la moment BNM nu și-a executat această obligație pozitivă. În această ordine de idei, art.13 din Legea nr.202/2013 rămâne o normă juridică în alb¹ și nu poate fi aplicată în lipsa și până la aprobarea Metodologiei BNM, inclusiv pentru că nu este previzibilă, nefiind suficient de clar pentru subiecții destinatari (i.e. profesioniștii) care este comportamentul prescris prin această normă juridică. Cu referire la calitatea legii, Curtea Constituțională a punctat următoarele:

- *"Curtea reiterează că o norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să-i permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțe, consecințele acestei conduite (DCC nr.142 din 22 noiembrie 2018, § 24)." (Decizia nr.16 din 10.02.2020);*

- *"25. Totodată, pentru ca legea să îndeplinească cerința previzibilității, ea trebuie să stabilească cu suficientă claritate întinderea și modalitățile de exercitare a discreției relevante acordate autorităților publice, ținând cont de scopul legitim urmărit, pentru a-i oferi persoanei o protecție adecvată împotriva arbitrarului (e.g. a se vedea Sissanis v. România, 25 ianuarie 2007, § 66)." (Decizia nr.142 din 22.11.2018). Această deficiență se datorează faptului că autoritățile statului nu și-a executat obligația pozitivă de a aproba Metodologia în cauză. O atare omisiune urmează a fi acum corectată de către legiuitor prin completarea art. 13 din Legea nr. 202 privind contractele de credit pentru consumatori. Or, prin prisma principiului previzibilității, enunțat supra, pentru subiecții de drept nu este suficient de clar care indice urmează a fi aplicat, și de când urmează a fi aplicat dacă BNM a adoptat metodologia impusă prin lege.*

9. Propunem modificarea **art. V alin. (1)** din Legea nr. 93 din 07.04.2022, și expunerea acestuia în următoarea redacție: *"Prevederile art. I punctul 3, ale art. II punctul 1 și ale art. IV punctul 3, cu excepția liniei de credit, care țin de aplicarea limitei la rata dobânzii și a celorlalte plăți aferente se vor aplica situațiilor juridice în curs de realizare, cu sau fără modificarea contractelor corespunzătoare, în ceea ce privește creanțele ce urmează a fi încasate, prin calcularea produsului dintre 0,177%, aplicat soldului creditului rămas la expirarea termenului de 2 luni de la 29.07.2022, și numărul de zile rămase până la stingerea integrală a obligațiilor la credit.*

În cazul liniei de credit, ținând cont de specificul modului de executare a contractului, aplicarea limitei de 0,177 % pe zi la soldul creditului se aplică ratei dobânzii și a celorlalte plăți aferente, cu începere din 29.07.2022 și până la stingerea integrală a obligațiilor la credit." Linia de credit este un credit care se reînnoiește automat pe măsură rambursării creditului și tragerii noilor sume.

Astfel, creditul poate fi rambursat și tras în repetate rânduri, pe toată perioada de acordare a liniei, iar formula indicată actualmente în lege nu poate fi aplicată acestor tipuri de credit din perioada indicată în Legea 93/2022. În această ordine de idei, soldului creditului rămas la

¹ *Norme juridice în alb* – norma juridică incompletă își identifică ipoteza și/sau sancțiunea într-o altă normă ce la moment nu posedă forță juridică, poate chiar încă nu este formulată. Andrei Negru, *TEORIA GENERALĂ A DREPTULUI ȘI STATULUI ÎN DEFINIȚII, INTERPRETĂRI, SCHEME, Note de curs*, Chișinău, 2018, pag. 112-113 // <https://bibliotecapublicadrecht.wordpress.com/wp-content/uploads/2020/03/negru-a..pdf>

expirarea termenului de 2 luni de la data intrării în vigoare a Legii (29.07.2022) nu reflectă datoria debitorului față de creditor.

II. Propunerile sectorului de asigurări sunt prezentate în Anexa nr. 1 la prezenta adresare.

Anexe:

1. *Anexa nr. 1 Propunerile sectorului de asigurări – **10 pagini**;*
2. *Anexa nr. 2 Documentul de poziție EBA Nr. 146-24/SD din 25 noiembrie 2024 – **11 pagini**;*

Cu înaltă considerațiune,

Mariana RUFA
Director Executiv

Document semnat electronic. Pentru verificarea semnăturii a se accesa: <https://msign.gov.md>

PROPUNERILE SECTORULUI DE ASIGURĂRI

Nr.	Prevederi din Proiect	Comentarii	Propuneri de ajustare
Art. XIV. - Legea nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare sau de reasigurare (în continuare Legea 92)			
1.	In cadrul consultărilor publice am înaintat propuneri privind modificarea art. art. 4 si 43 din Legea 92 care reglementează externalizarea funcțiilor si activităților si excluderea interdicției privind subcontractarea activităților externalizate (externalizare în lanț) care se regăsește in prevederile actuale a Legii 92.	In continuare aducem în atenția autorităților ca directiva Solvabilitate II și țările membre a Uniunii Europene nu interzic subcontractarea activităților externalizate (externalizare în lanț) pentru entitățile care activează în domeniul financiar, nici pentru activitatea financiară si nici pentru TIC. Mai mult ca atât, tarile membre a Uniunii Europene din ianuarie 2025 au implementat Regulamentul (UE) nr. 2022/2554 al Parlamentului European și al Consiliului din 14 decembrie 2022 (Digital Operational Resilience Act (DORA) - EIOPA) privind reziliența operațională digitală a sectorului financiar care in mod expres conține reglementări privind subcontractarea in domeniul serviciilor TIC. Referitor la obținerea aprobării prealabile a autorității de supraveghere in cazul externalizării funcțiilor și activităților legate de activitatea de asigurare sau de	Articolul 4 Noțiuni principale - <i>”externalizare”</i> înseamnă un acord în orice formă încheiat între o societate de asigurare sau de reasigurare și un furnizor de servicii, indiferent dacă este o entitate supravegheată sau nu, prin care furnizorul respectiv de servicii efectuează un proces, un serviciu sau o activitate, fie direct, fie prin subcontractare, care altfel ar fi fost realizat(ă) de însăși societatea de asigurare sau de reasigurare. Art. 43, alin.3 după textul ”are dreptul de a externaliza funcțiile și activitățile legate de activitatea de asigurare sau de reasigurare” se completează cu sintagma ”inclusiv subcontractarea activităților externalizate (externalizare în lanț)” . Art.43, alin.9, prevederile lit. b) se abroga.

		reasigurare și în această parte Legea 92 conține prevederi mai restrictive decât prevederile Directivei Solvabilitate II. Astfel în țările membre a Uniunii Europene care au implementat Directiva Solvabilitate II asiguratorii Notifica autoritatea de supraveghere despre externalizarea funcțiilor și activităților externalizate și subcontractarea activităților externalizate (externalizare în lanț). Evident că procedura de Notificare și obținerea aprobării prealabile a autorității de supraveghere sunt proceduri distincte, iar aprobarea activităților instituită de către legislația națională este mult mai restrictivă, decât procedura de Notificare. Lipsă de echivalență între reglementările legislative europene și nepotrivirea între reglementările și abordările naționale în materie de reglementare sau de supraveghere generează obstacole în calea funcționării pieței serviciilor financiare, iar disparitățile care decurg din reglementarea la nivel național, mult mai restrictive și limitative, sunt un obstacol în dezvoltarea pieței serviciilor financiare, pieței de capital și a stabilității financiare. În această ordine de idei, solicităm respectuos sprijinul autorităților și modificarea prevederilor din legea 92.	Art.43, alin.9, lit. c) se completează cu sintagma ”cu excepția când acestea fac parte din același grup care este supravegheat conform reglementărilor directivei Solvabilitate II.”.
--	--	--	--

		Articolul 4 noțiunea "externalizare" propunem să fie adusă în corespundere cu prevederile Directivei Solvabilitate II și în articolul 43 care reglementează funcțiile și activitățile externalizate propunem cel puțin permiterea subcontractării activităților externalizate (externalizare în lanț) în condițiile stabilite de autoritatea de supraveghere. Mai multe argumentele referitoare la impactul acestei prevederi au fost expuse în scrisoarea Grawe Carat Nr. 521/25 din 12 februarie 2025 adresata tuturor autorităților.	
2.	Prevedere actuala Articolul 35, alin.5) (5) Numirea în funcție a membrilor consiliului societății și ai organului executiv, inclusiv a persoanelor interimare/realese în funcțiile respective, se aprobă, în prealabil, de către autoritatea de supraveghere. Responsabilitățile membrilor organelor de conducere nu pot fi transmise altor persoane. Persoanele propuse în funcția de membri ai consiliului societății și ai organului executiv, inclusiv persoanele interimare/realese în funcțiile respective pentru un	Conform prevederilor articolului 35, alin.5 din Legea 92 membrii organelor de conducere pot fi numiți în funcție doar după aprobarea, în prealabil, de către autoritatea de supraveghere. Procedura de aprobare de către autoritatea de supraveghere a membrilor organelor de conducere la fiecare mandat nou pentru care este desemnat membru este una foarte rigidă și aduce mai multe dezavantaje, printre care: Aprobările durează în timp și termenul de aprobare nu poate fi estimat. În acest timp, poziția rămâne vacantă sau interimară, afectând deciziile. Durata lungă de aprobare și imposibil de estimat limitează autonomia companiilor.	Articolul 35, alin. 5 (5) Numirea în funcție a membrilor consiliului societății și ai organului executiv, inclusiv a persoanelor interimare, se aprobă, în prealabil, de către autoritatea de supraveghere la prima numire în funcție și încep să-și exercite funcția doar după aprobarea acestora de către autoritatea de supraveghere. Responsabilitățile membrilor organelor de conducere nu pot fi transmise altor persoane.

	termen nou, încep să-și exercite funcția doar după aprobarea acestora de către autoritatea de supraveghere.	În această condiții propunem modificarea reglementărilor referitoare la aprobarea de către autoritatea de supraveghere a membrilor organelor de conducere și instituirea reglementărilor de aprobare unica la prima numire în funcție.	
3.	Articolul 89. Protecția consumatorului Articolul a fost completat cu aliniatele (2 ¹)-(2 ⁵)	Articolul 89, alineatul 2 ² din proiect cuprinde formularea "costurilor și a cheltuielilor". Considerăm ca aceasta formulare este incertă și inaplicabilă și propunem modificarea sintagmei „și a cheltuielilor” cu sintagma ”pentru client”. Adicional, propunem excluderea alineatului 2 ³ care generează confuzii și cuprinde reglementări repetitive din aliniatele (2 ²) și (2 ⁴).	2 ²) Atunci când o asigurare este oferită împreună cu un serviciu sau un produs auxiliar, care nu este o asigurare (componente), în cadrul unui pachet sau al aceluiași contract, intermediarul în asigurări informează consumatorul dacă este posibil să cumpere diferite componente separat și, dacă da, îi furnizează o descriere adecvată a diverselor componente ale contractului sau ale pachetului, precum și o evidență separată a costurilor pentru client pentru fiecare componentă.
4.	Articolul 109. Activitatea asistentului în brokeraj	Articolul 109, alin.3 conține prevederi care nu se încadrează în standardele și specificul de reglementare a activității intermediarilor în asigurări și/sau în reasigurări din practica europeană și cea din regiune, privind desfășurarea activității în calitate de asistent în brokeraj. În unele țări din Uniunea Europeană, inclusiv România, asistenții în brokeraj, persoane	Art. 109, după alin.3 se completează cu un alineat nou (3 ¹) cu următorul cuprins: 3 ¹) În cazul asistenților în brokeraj care subscriu exclusiv asigurări facultative prevederile alin.3, lit. a) și lit. b) – nu se aplica.

		fizice și persoane juridice activează în raport cu clienții fără aceste limitări sub răspunderea profesională a brokerului de asigurare. Limitările introduse prin Lege 92, art. 109 comparate cu legislația din România se impun Asistenților auxiliari persoane fizice și persoane juridice care pot activa atât sub răspunderea profesională a asiguratorului, cât și sub răspunderea brokerului. Dorim să comunicăm că modificările legislative de reglementare a activității intermediarilor în asigurări și/sau în reasigurări au un impact negativ asupra intermediarii produselor de asigurări, fapt despre care am sesizat autoritățile competente. Propunem ca limitările prevăzute la alin.3, lit. a) și b) să fie excluse pentru asistenții în brokeraj care intermediază asigurări facultative.	
Art. XV. - Legea nr. 106/2022 privind activitatea obligatorie de răspundere civilă auto pentru pagube produse de vehicule			
5.	Articolul 14. Riscuri acoperite de către asiguratorul RCA Articolul 14 se completează cu alineatele (4), (5) și (6) cu următorul cuprins: „(4) Pagubele produse de o remorcă/semiremorcă se acoperă de asigurarea obligatorie RCA a	Propunem transferarea prevederilor de la art. 14, aliniatul 5 la art. 30 din Legea 106 care este dedicat și reglementează regresul. Propunem excluderea din art.14, alin. 4) și 6) a sintagmei ”a proprietarului sau a utilizatorului” din motivul ca creează confuzie privind existența dublei asigurării RCA a proprietarului sau utilizatorului.	Articolul 14. Riscuri acoperite de către asiguratorul RCA Articolul 14 se completează cu alineatele (4), (6) cu următorul cuprins:

proprietarului sau a utilizatorului de vehicul – tractor, doar dacă remorca/semiremorcă: a) este tractată de acest vehicul – tractor; ori b) s-a separat de vehiculul – tractor și a continuat să se deplaseze. (5) Asigurătorul RCA al vehiculului – tractor despăgubește partea prejudiciată și poate exercita dreptul de regres asupra asigurătorului RCA al remorcii/semiremorcii, în cazul în care demonstrează că prejudiciul s-a produs ca urmare a unei defecțiuni tehnice a remorcii/semiremorcii, care nu putea fi identificată de către conducătorul de vehiculul – tractor. (6) Pagubele produse de o remorcă/semiremorcă se acoperă de asigurarea obligatorie RCA a proprietarului sau a utilizatorului ei dacă remorca/semiremorcă: a) nu este tractată de vehicul – tractor; sau b) este separată de vehicul – tractor și staționează.	Propunem concretizări la Art.14, alin.4) și 6) pentru a aduce claritate în cadrul instrumentării dosarelor de daune. Art.14, alin.4), lit. b) după sintagma vehicul - tractor se propune completarea cu următorul conținut "în timpul deplasării" Art.14, alin.6) se propune în următoarea redacție (6) Pagubele produse de o remorcă/semiremorcă se acoperă de asigurătorul RCA al remorcii/semiremorcii dacă remorca/semiremorcă: a) nu este tractată de vehicul – tractor; sau b) este separată de vehicul – tractor și staționează.	„(4) Pagubele produse de o remorcă/semiremorcă se acoperă de asigurătorul RCA al vehiculului – tractor, doar dacă remorca/semiremorcă: a) este tractată de acest vehicul – tractor; ori b) s-a separat de vehiculul – tractor în timpul deplasării și a continuat să se deplaseze. (6) Pagubele produse de o remorcă/semiremorcă se acoperă de asigurătorul RCA al remorcii/semiremorcii dacă remorca/semiremorcă: a) nu este tractată de vehicul – tractor; sau b) este separată de vehicul – tractor și staționează.”
---	---	---

6.	Articolul 44. Dispoziții finale (6) cuvintele "asiguratorul RCA" se substituie cu cuvântul "părți"	Articolul 44, alin.6, solicitam menținerea formulării actuale din următoarele motive. Aceasta prevedere va fi in vigoare doar pana la 01.04.2026, ceia ce la data prezentelor propuneri este mai puțin de 1 an. Având in vedere faptul ca urmează ca acest proiect sa fie supus procesului de adoptare in parlament care nu poate fi estimat ca timp, posibil ca intrarea in vigoare a acestei norme sa fie caducă la data intrării in vigoare. Pe de altă parte, propunerea de modificare vine sa concretizeze participarea părților in cazul stabilirii despăgubirii de asigurare in numerar. Noua formulare vine să încurajeze persoanele păgubite sa nu accepte nici o oferta din partea asiguratorului si sa majoreze nejustificat litigiile cu implicarea asiguratorului, ori persoana păgubită tot timpul daca insista asupra achitării despăgubirii in numerar are tendința de a solicita o despăgubire cat mai mare.	
Art. V Codul contravențional al Republicii Moldova nr.218/2008			
	Articolul 305 Încălcarea regulilor de activitate în domeniul asigurărilor	Nu susținem modificarea art.305 Codul contravențional. Articolul 305 din Codul contravențional a fost supus revizuirii prin Legea nr.214 din 20.07.2023, în vigoare 03.08.2023 ca urmare a transferului atribuției de supraveghere a activității de asigurare de la Comisia Naționala	

		a Pieței Financiare la Banca Națională a Moldovei. Versiunea actuală a articolului 305 din Codul contravențional reprezintă o expunere a contravențiilor care pot fi constatate de Comisia Națională și care sunt specifice activității de protecție a consumatorilor. Noul proiect de fapt promovează mai mult măsuri de supraveghere a activității de asigurare care sunt de competența autorității de supraveghere și nu pot fi declarate după natura lor ca contravenții. Adițional Nota de fundamentare asupra proiectului în partea ce ține de modificarea Codului Contravențional nu descrie faptul că autorii proiectului au propus majorarea cuantumului amenzilor. În opinia noastră proiectul nu definește principiile după care autoritatea va verifica situațiile când refuzul asiguratorului este motivat sau constituie o tergiversare. Și de principiu în această parte proiectul promovează o suprapunere de competențe între Comisia Națională a Pieței Financiare și instanța de judecată.	
Art. XVII. – Dispoziții finale și tranzitorii			

	Art. XVII. – Dispoziții finale si tranzitorii	Art. XVII. – Dispoziții finale si tranzitorii din proiect cuprinde reglementări referitoare la intrarea in vigoare a legii și reglementarea care se referă la faptul că Comisia Națională a Pieței Financiare pana la data intrării in vigoare va adapta si va aduce actele sale normative in concordanță cu prevederile legii (9 luni). Dar Art. XVII. – Dispoziții finale si tranzitorii nu conține nici o prevedere referitoare la termenul de implementare. Conform prevederilor art. 47 din Legea cu privire la actele normative nr.100 din 22.12.2017 dispozițiile tranzitorii trebuie să cuprindă măsurile referitoare la raporturile juridice născute în temeiul vechilor reglementări și perioada de tranziție care este necesară pentru implementarea dispozițiilor actului normativ după intrarea acestuia in vigoare. De exemplu Art. XIV. din proiect care vizează modificarea Legii nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare sau de reasigurare reglementează un nou proces care urmează a fi incorporat in cadrul activității de asigurare.	Art. XVII. – Dispoziții finale si tranzitorii (5) Societățile vizate de modificările operate de prezenta lege, vor aduce activitatea lor in corespundere cu prevederile ei in termen de 9 luni de la data intrării in vigoare a legii sau de la data intrării in vigoare a reglementărilor aprobate de Comisia Națională a Pieței Financiare.
--	---	---	--

		Acest proces presupune conform prevederilor de la art. 89¹ elaborarea unui nou document cu denumirea de "Document de informare privind produsul de asigurare" si care este aplicabil atât pentru asigurările de viață, cât și pentru asigurările generale. Mai mult ca atât, alin. 2) din art.89¹ reglementează expres ca forma documentului de informare, modul de furnizare și condițiile de informare a consumatorului se reglementează prin actul normativ emis de Comisia Națională a Pieței Financiare. In situația in care din proiect rezultă că Comisia Națională a Pieței Financiare va aduce sale normative in concordanță cu prevederile legii in termen de 9 luni, rezultă in mod expres faptul că societățile de asigurare vor fi in imposibilitate sa respecte prevederile la data intrării in vigoare a legii din următoarele motive: ▪ Procesul de desfășurare a activității de asigurare este integrat și susținut de sisteme informaționale. ▪ In lipsa reglementărilor Comisiei Naționale a Pieței Financiare societatea nu poate contracta servicii de dezvoltare a acestora conform noilor reglementări.	
--	--	--	--

		▪ Adicional ca urmare a modificării cadrului legal trebuie revizuite si modificate, aprobate reglementările interne a societății. După cum rezultă din cele descrise nici o acțiune nu poate fi întreprinsă de către societatea de asigurare până la aprobarea cadrului normativ primar si secundar. Din experiența noastră cadrul normativ secundar este aprobat la termenul limită prevăzut de cadrul normativ primar și intenția societății de a desfășura activitatea in corespundere cu prevederile legale este compromisă la etapa de elaborare a cadrului normativ. In corespundere cu cele expuse solicitam insistent includerea in proiectul de lege a prevederilor referitoare la perioada de implementare care trebuie să fie după intrarea in vigoare a reglementărilor primare și secundare.	
--	--	---	--

Către: **doamna Cristina IXARI,**
Secretar de Stat al Ministerului Finanțelor

Copie: **Comisia Națională a Pieței Financiare**

Nr. 146-24/SD din 25 noiembrie 2024

Ref.: *Proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (consolidarea cadrului de protecție a drepturilor consumatorilor de servicii financiare) (număr unic 978/MF/CNPF/2024)*

Stimată dna Secretar de Stat,

Asociația Businessului European (EBA Moldova) Vă adresează cele mai înalte considerațiuni și apreciază deschiderea Ministerului pentru un dialog constructiv și continuu, care oferă posibilitate de a participa la procesul de consultare a proiectului proiectul de lege pentru modificarea unor acte normative (consolidarea cadrului de protecție a drepturilor consumatorilor de servicii financiare) (număr unic 978/MF/CNPF/2024). Urmare a consultării proiectului cu mediul de afaceri, intervenim cu următoarele propuneri și obiecții.

(Art. I al Proiectului):

Modificările propuse la *Legea nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare*, în parte, sunt justificate prin necesitatea prezenței unei „certitudini juridice”. Nota de fundamentare la proiectul de lege abundă în argumente de natura „certitudinii juridice”. Or, în conformitate cu art. 46 din *Legea nr. 100/2017* cu privire la actele normative dispozițiile de conținut sunt reglementările în fond ale raporturilor sociale care formează obiectul actului normativ. Prin urmare, este absolut nejustificată completarea la art. 4 alin. (2¹) lit. b) sau expunerea într-o nouă redacție a alin. (2²) din același articol.

Însăși, autorul fixează că, în conformitate cu art. 4 din *Legea nr. 92/2022* privind activitatea de asigurare sau de reasigurare asistentul în brokeraj reprezintă persoană fizică sau juridică împuternicită/mandatată de un broker de asigurare și/sau de reasigurare. Corespunzător, se intervine cu modificări care nu au nici o relevanță, iar asistenții în brokeraj, *ad litteram* se cuprind în categoria participanților profesioniști pe piața asigurărilor.

Privind modificarea propusă la art. 6 alin. (1) lit. h), liniuța a doua, menționăm că, de facto, prin nici o statistică adițională autoritatea nu a venit cu argumente plauzibile de a percepe în bugetul său o atare taxă – plățile societăților de asigurare, în mărime de până la 0,3 la sută din primele brute anuale subscrise, *stabilindu-se diferențiat în funcție de categoria de asigurare*.

Cu trimitere la Raportul de activitate al Comisiei Naționale a Pieței Financiare pentru anul 2023 se constată că, pentru întreaga perioadă de referință au fost înregistrate, analizate și soluționate 146 de reclamații, dintre care 3 redirectionate către alte autorități publice competente. Deci, finalmente 143 petiții pe componenta asigurări. Raportul nu conține detalii

aferente articolului de venituri pe componenta protecției consumatorilor de servicii de asigurare, doar o sumă generală de 5 305,8 mii lei, aceasta reprezentând plata pentru jumătate de an pe întregul segment de asigurări și creditare nebancară. În cadrul acțiunilor de examinare și soluționare a reclamațiilor depuse de către consumatori, CNPF a aprobat doar 1 decizie, prin care a constatat încălcarea de către un asigurător a cerințelor privind asigurarea obligatorie de răspundere civilă pentru pagube produse de autovehicule în partea ce ține de înlăturarea erorilor admise la completarea formularului „Constatare amiabilă de accident” (*a se vedea Raportul anual 2023 CNPF*).

Corespunzător, cuantumul taxei, având în vedere disciplina bugetară a asigurătorilor și onorarea incontestabilă a obligațiilor în raport cu bugetul CNPF (cifra primelor brute subscrise trim. III anul 2023 nu este disponibilă pe pagina web a BNM), să admitem de 50 la sută din 5 305,8 mii lei - 2 652,9 mii lei, este una absolut neproportională.

Hotărârea CNPF nr. 50/1 din 29.10.2024 privind cuantumul taxelor și plăților stabilite și percepute de către Comisia Națională a Pieței Financiare în anul 2025 relevă că plata asigurătorilor nu a fost revizuită, fiind stabilită la cota maximă stabilită prin art. 6 alin. (1) lit. h) din Legea nr. 192/1998 privind Comisia Națională a Pieței Financiare de 0,3% din primele brute anuale subscrise.

În cadrul consultărilor publice organizate de Comisia economie, buget și finanțe asupra proiectului de lege care vizează facilitarea accesului antreprenorilor locali la piețe de capital externe din 14 noiembrie 2024 se desprinde intenția legislativului de a revizui prin micșorare cu 50 la sută sau abroga plata asigurărilor de viață.

Trebuie să reținem că CNPF actualmente dispune doar de prerogative aferente protecției consumatorilor, supravegherea propriu-zisă revine Băncii Naționale a Moldovei, efort netaxat adițional. Plata efectuată de către asigurători către CNPF se cuprinde în tariful primelor de asigurare, corespunzător este un cost, care se achită de consumatori.

Articolul 4 alin. (2¹) și alin. (2²) (*în redacția actuală și în redacția înaintată*) din Legea nr. 192/1998 stabilește că, CNPF își exercită atribuțiile pe segmentul asigurărilor în domeniul drepturilor consumatorilor, în sensul Legii nr. 105/2003 privind protecția consumatorilor, consumator se prezumă doar persoanele fizice, iar în partea ce ține de asigurarea obligatorie de răspundere civilă auto – atât persoane fizice, cât și persoane juridice.

În partea ce ține de plățile pe care le achită participanții profesioniști la piața asigurărilor nu s-a făcut o delimitare, așa precum s-a reglementat pe segmentul bancar/creditare nebancară, raportându-se doar consumatorilor persoane fizice.

Având în vedere cele prenotate se interferează necesitatea revizuirii cuantumului plăților achitate de asigurători, nu doar diferențiat în funcție de categoria de asigurare, dar și cuantumul maxim, care ar trebui coroborat și *uniformizat* (unul din principiile activității de legiferare este echilibrul între reglementările concurente – art. 3 alin. (1) din Legea nr. 100/2017 cu privire la actele normative) cu cel aplicat sectorului bancar/creditare nebancară - *0,05 la sută, precum și aplicat față de primele brute anuale subscrise de persoane fizice, cu excepția primelor*

subscrise în cadrul asigurării obligatorii de răspundere civilă auto – atât de persoane fizice, cât și de persoane juridice.

La completarea propusă la **art. 6 alin. (2²)** privind situația de neaprobare a bugetului CNPF pentru anul următor, autorul proiectului trebuie să vină cu concretizări privind motivele cu specificarea exhaustivă a temeiurilor neaprobării. În atare situație se lasă spațiu de interpretare pentru întemeierea neaprobării bugetului pentru anul următor, respectiv aplicarea cuantumului taxelor și plăților în continuare potrivit ultimului buget.

În partea ce ține de completările la **art. 20**, argumentele aduse de autor sunt absolut irelevante și lipsite de substrat juridic pentru a deroga de la art. 69 din Codul administrativ la depunerea unei sesizări sau propuneri. Dreptul discreționar al CNPF aferent *oportunității* inițierii unei proceduri administrative în cazul depunerii unei sesizări sau propuneri creează situații de abuz din partea autorității. Conform art. 9 din Codul administrativ prin *petiție* se înțelege orice cerere, sesizare sau propunere adresată unei autorități publice de către o persoană fizică sau juridică. Prin cerere se solicită emiterea unui act administrativ individual sau efectuarea unei operațiuni administrative, iar prin sesizare se informează autoritatea publică cu privire la o problemă de interes personal sau public, prin propunere se urmărește realizarea de către autoritatea publică a unor acțiuni de interes public.

În contextul celor enunțate de Codul administrativ, procedura administrativă trebuie respectată pentru toate trei situații: fie cerere, fie sesizare, fie propunere, iar doleanța derogatorie doar creează precedente periculoase pentru alte autorități de supraveghere. Este deranjant faptul că în nota informativă autorul relevă că în cazul sesizărilor/propunerilor, CNPF este în imposibilitatea întreprinderii unor acțiuni imediat, acest fapt condiționând inițierea formală a unei proceduri administrative. Așa precum a fost menționat anterior sesizările/propunerile indică asupra problemelor/acțiunilor de interes personal/public, prin urmare nici de cum nu pot fi precăutate formal.

Cu referire la propunerile de modificare a **art. 23 alin. (12)**, și anume de a exclude de sub incidența termenului de 3 luni de judecare a cererilor de contestare a ordonanțelor CNPF, nu se susține, deoarece prin ordonanțele CNPF se pot impune restricții care pot impacta semnificativ activitatea entităților supravegheate, iar un termen extins poate prejudicia entitatea.

I. Proiectul prevede că dispozițiile Legii nr. 105/2003 și Legii nr. 202/2013 se aplică corespunzător garantului (fidejutorului) consumator în măsura în care aplicarea nu este exclusă de particularitățile calității de fidejutor. În acest sens, se extind drepturile consumatorilor debitori și în raport cu fidejursorii consumatori, inclusiv de a înainta reclamații față de creditori, precum și a depune petiții către CNPF în raport cu acțiunile/inacțiunile creditorilor, inclusiv de a invoca caracterul abuziv al clauzelor contractuale.

(Art. II și Art. VIII al Proiectului):

Considerăm că această propunere este contraproductivă.

Conform prevederilor art. 3 din Legea nr. 202/2013 (privind contractele de credit pentru consumatori), noțiune de consumator se definește în felul următor:

*“consumator – persoană fizică care intenționează să comande ori să procure **sau care comandă, procură ori folosește produse și servicii** pentru necesități nelegate de activitatea de antreprenor sau cea profesională;”*

Aceeași definiție se conține și în art. 1 din Legea nr. 105/2003.

Conform definiției stipulate la art. 3 din Legea 202/2013, *contractul de credit pentru consumatori se definește ca “**contract prin care un creditor acordă sau se angajează să acorde unui consumator un credit** sub forma de amânare la plată, împrumut sau alte facilități similare, cu excepția contractului pentru prestarea de servicii în mod continuu sau pentru furnizarea de bunuri de același fel, atunci când consumatorul plătește pentru acestea în rate, pe toată durata furnizării lor;”*

După cum rezultă din toate normele citate mai sus, pentru a avea calitate de **consumator, persoană trebuie personal să comande, să procure ori să folosească produse si servicii, adică urmează personal să beneficieze de suma creditului.**

Fidejursorul, însă nu îndeplinește această definiție deoarece rolul său nu implică accesarea sau utilizarea directă a serviciilor sau produselor furnizate de creditor. Prin natura sa, fidejusiunea reprezintă o garanție colaterală, iar fidejursorul nu beneficiază în mod direct de creditul contractat.

Prin urmare, extinderea dispozițiilor destinate consumatorilor către fidejursori ar putea crea o **confuzie conceptuală**, deoarece cele două roluri sunt fundamental diferite. Consumatorul beneficiază de serviciul financiar (creditul), în timp ce fidejursorul doar garantează obligațiile consumatorului, fără a avea vreo legătură directă cu obiectul creditului sau utilizarea acestuia.

Imposibilitatea practică pentru fidejursor de a invoca caracterul abuziv al clauzelor contractuale:

Conform **art. 1072 Cod Civil**, clauzele abuzive sunt doar acele care nu au fost negociate în mod individual cu consumatorul. Fidejursorul, însă, **nu participă la negocierea contractului de credit**, ci doar acceptă să garanteze obligațiile consumatorului pe baza termenilor deja conveniți între acesta și creditor.

În acest context, fidejursorul **nu are cunoștință directă despre procesul de negociere**, ceea ce face imposibil ca acesta să demonstreze existența unor clauze abuzive. Această situație ar putea duce la litigii inutile, în care fidejursorii ar invoca abuzul fără a avea o bază factuală clară, ceea ce ar complica relația juridică și procesul de soluționare a litigiilor.

Garanțiile existente pentru fidejursorii consumatori sunt deja suficiente

În conformitate cu **art. 1662-1666 din Codul Civil**, creditorii sunt deja obligați să furnizeze fidejursorilor consumatori toate informațiile necesare privind riscurile asociate asumării fidejusiunii. Acest proces este reglementat suplimentar prin **Hotărârea Guvernului nr. 251/2019**, care impune consultarea prealabilă și independentă a fidejursorilor de către un expert. Considerăm că aceste măsuri sunt suficiente pentru a proteja drepturile fidejursorilor, fără a fi necesară o extindere a legislației privind protecția consumatorilor.

Prin introducerea unor reglementări suplimentare, precum dreptul fidejutorului de a invoca caracterul abuziv al clauzelor contractuale, s-ar suprapune reglementările existente, creând **complexitate inutilă** și sporind riscul de litigii.

Aplicarea dispozițiilor destinate consumatorilor asupra fidejutorilor ar putea crea un **dezechilibru contractual** între părțile implicate, aducând o incertitudine suplimentară asupra relației juridice dintre debitori, fidejutori și creditori.

Întrucât fidejutorul ar beneficia de drepturi similare consumatorului, creditorii ar putea fi descurajați să accepte astfel de garanții, ceea ce ar duce la **restrângerea accesului la finanțare** pentru consumatorii care au nevoie de sprijin prin fidejusiune.

Având în vedere cele de mai sus, considerăm că extinderea drepturilor consumatorilor asupra fidejutorilor nu este necesară, fiind, de fapt, contraproductivă. Argumentele principale pentru excluderea acestei modificări sunt:

- **Rolurile distincte ale consumatorului și fidejutorului**, care nu permit aplicarea aceluiași reglementări în mod corespunzător.
- **Existenta unui cadru legal deja suficient**, care asigură protecția fidejutorilor consumatori în ceea ce privește riscurile fidejusiunii.
- **Riscul de litigii și incertitudine juridică**, care ar rezulta din introducerea unor reglementări redundante și neclare.

Pentru a proteja în mod echilibrat toate părțile implicate în contractele de credit, propunem excluderea modificării propuse și menținerea cadrului legislativ actual, care este suficient pentru a răspunde nevoilor fidejutorilor.

Completarea cu **art. 31¹ la Legea nr. 105/2003 privind protecția consumatorului**, implică etape adiționale pentru soluționarea petițiilor consumatorilor de servicii financiare, birocratizându-se și îngreunându-se întregul proces, iar în unele situații termenul de 15 zile nu este suficient pentru soluționarea reclamațiilor de către entități. Este de înțeles că CNPF are intenția de a diminua din presiunea, care efectiv nu este atât de mare, ce derivă din mandatul de protecție a consumatorilor.

Cu referire la modificarea înaintată la Codul de executare de a pune în aceeași ordine și cu același statut de documente executorii deciziile Comisiei Naționale a Pieței Financiare, categoric este inacceptabil. Nici de cum nu poate fi aplicat regimul documentului executoriu față de deciziile Comisiei Naționale a Pieței Financiare similar titlurilor executorii eliberate de instanța de judecată, deciziilor Curții Constituționale cu privire la aplicare de amenzi sau ale Serviciului Vamal/Serviciului Fiscal de Stat privind dispunerea încasării sumelor, etc.

Prin modificarea respectivă se denaturează esența documentului executoriu, iar în cazul deciziilor CNPF urmează a se respecta întocmai procedurile contenciosului administrativ stabilite de Codul administrativ. Nu poate fi acceptată autoritatea CNPF ca „stat în stat”.

În același context se obiectează și propunerea înaintată la Codul contravențional, cu referire la termenii speciali de prescripție pentru contravențiile prevăzute în aria de competențe a CNPF – 3 ani. În conformitate cu Codul contravențional nici o contravenție nu are un termen de prescripție a răspunderii contravenționale atât de extins, termenul general de prescripție a răspunderii contravenționale fiind de 18 luni, iar special de prescripție pentru unele contravenții – 24 luni.

(Art. V – Modificările expuse la art. 305 al Codului contravențional)

Dacă admitem faptul că este necesară modificarea și completarea **art. 305 din Codul Contravențional**, în opinia noastră această modificare trebuie să conțină ca sancțiune, în primul rând, avertismentul, pentru că acesta contribuie la prevenirea încălcărilor.

O altă perspectivă din care trebuie analizate și argumentate modificările prevederilor art. 305 este faptul dacă toate situațiile prevăzute de articolul 305 întrunesc principiul de pericol social și, sunt întâlnite, în situația digitalizării asigurării de răspundere civilă. Adicional proiectul nu expune cum se elimină suprapunerea de competențe între autoritate și instanțele de judecată în cazul verificării refuzului asigurătorului de a achita despăgubirea de asigurare din punct de vedere al condițiilor de verificare de către autoritatea de supraveghere a tergiversării ”motivate” a achitării despăgubirii sau indemnizației de asigurare.

Pe de altă parte, în cadrul unei reglementări asumate, ne așteptăm ca autoritățile să prevadă ca sancțiunea sub forma de amendă să poată fi aplicată cu condiția că nerespectarea obligației asigurătorului a cauzat prejudicii sau încălcarea afectează drepturile și interesele consumatorilor.

Constatam cu îngrijorare că Nota informativă asupra proiectului în partea ce ține de modificarea Codului Contravențional și, în mod special, articolul 305 este tendențioasă și nu descrie faptul că autorii proiectului au propus declararea mai multor situații ca contravenții decât cele expuse în prezent și nici nu specifică faptul aproape triplării cuantumului amenzilor. Astfel, autorii au considerat că omiterea mențiunii despre majorare atrage și eliberarea de obligația de a prezenta o argumentare fundamentată pe date referitoare la condițiile care au atras inițierea triplării amenzilor.

În altă ordine de idei, situațiile expuse în textul articolului 305 sunt reglementate ca încălcări ale legii cu privire la asigurări și sunt prevăzute ca situații care atrag aplicarea amenzilor și în Regulamentul Comisiei Naționale a Pieței Financiare 60/5 cu privire la aprobarea Regulamentului privind gradualizarea sancțiunilor aplicate asigurătorului (reasiguratorului) sau brokerului de asigurare și/sau reasigurare și, până la abrogarea expresă a acestuia de către Banca Națională a Moldovei, continuă să producă efecte juridice, iar nota informativă nu oferă o explicație referitoare la aplicarea concomitentă a acestora.

Aceste sancțiuni pot deveni un instrument de presiune administrativă, mai ales dacă sunt aplicate într-un mod disproporționat și nu sunt condiționate de faptul că sancțiunea este aplicată dacă nerespectarea obligației asigurătorului a cauzat prejudicii sau încălcarea afectează drepturile și interesele consumatorilor.

II. Propunerea legislativă introduce o serie de modificări la articolul 15 din Legea nr. 202/2013, reglementând drepturile consumatorului în cazul modificării clauzelor contractuale.

(Pct. 9 al Art. VIII – la Legea nr. 202/2013, se propune completarea art. 15, cu alineatele (6¹)-(6²))

Alin. (3), art. 15 stipulează că nesemnarea de către consumator a actului adițional privind modificările impuse prin legislație este considerată **acceptare tacită**, cu condiția ca aceste modificări să nu includă alte prevederi decât cele impuse de legislație.

Alineatul (6²), însă, introduce o prevedere contrară, specificând că **nerecepționarea unui răspuns din partea consumatorului nu este considerată acceptare tacită**, iar contractul rămâne neschimbat. Această contradicție între articole creează **confuzie juridică** cu privire la modul în care ar trebui interpretată și aplicată acceptarea tacită în cadrul modificărilor contractuale. Pe de o parte, legea recunoaște acceptarea tacită, iar pe de altă parte, o interzice explicit. Această ambiguitate este contrară principiului clarității legislației și poate duce la conflicte și litigii inutile între părți.

În altă ordine de idei, conform alin. (6²) în redacție propusă, dacă consumatorul nu acceptă clauzele contractuale propuse, **creditorul nu are dreptul de a penaliza consumatorul sau de a declara creditul scadent**. Totuși, această prevedere ignoră **drepturile creditorului** de a-și adapta relațiile contractuale în funcție de condițiile economice și de a-și proteja interesele financiare.

În practică, consumatorii au rareori un interes în a accepta modificările contractuale care implică **creșterea costurilor** (cum ar fi dobânzi mai mari, taxe suplimentare etc.), chiar dacă aceste modificări sunt necesare pentru a reflecta schimbările din piață (de exemplu, creșterea ratei dobânzilor de referință). Prin urmare, prevederea reduce capacitatea creditorului de a asigura sustenabilitatea relațiilor contractuale și îl obligă să suporte singur riscurile economice.

Propunerile introduc o **incertitudine operațională și juridică** pentru creditor, deoarece acestea îi limitează capacitatea de a adapta clauzele contractuale în mod unilateral, chiar și în situațiile în care modificările sunt justificate de motive obiective. Spre exemplu:

- **Modificările legislative** sau schimbările economice care afectează costurile creditului nu ar putea fi aplicate fără acordul explicit al consumatorului.
- Consumatorii ar putea **ignora deliberat notificările privind modificările contractuale**, forțând creditorul să mențină condițiile inițiale, chiar dacă acestea nu mai sunt sustenabile economic.

Recomandare: Revizuirea propunerii legislative

Pentru a proteja echilibrul contractual și a evita impactul negativ asupra pieței financiare, propunem următoarele modificări și clarificări:

1. **Armonizarea prevederilor privind acceptarea tacită:**

o Este esențial ca alin. (3) și alin. (6–62) să fie clarificate și armonizate. Dacă acceptarea tacită este considerată aplicabilă în cazul nesemnării actului adițional de către consumator, această prevedere trebuie menținută și corelată cu celelalte alineate. În caz contrar, dacă se decide eliminarea acceptării tacite, acest principiu trebuie exclus complet pentru a evita contradicțiile.

2. Respectarea drepturilor creditorului:

o Creditorul trebuie să aibă dreptul de a adapta contractul la condițiile economice, inclusiv dreptul de a penaliza consumatorul sau de a declara creditul scadent în cazul refuzului de a accepta modificările contractuale justificate. Acest drept este necesar pentru a menține echilibrul contractual și a proteja interesele creditorilor.

3. Prevenirea abuzurilor din partea consumatorului:

o Consumatorii nu ar trebui să poată refuza modificările contractuale fără un motiv întemeiat sau fără a oferi o justificare clară. Introducerea unei **obligații pentru consumator de a motiva refuzul** ar putea reduce riscul de abuz și ar facilita dialogul dintre părți.

III. Proiectul propune reglementarea circumstanțelor în care creditorul este obligat să implementeze măsuri de restructurare a creditului. Astfel, la solicitarea debitorului, în cazul în care se atestă încetarea căsătoriei consumatorului, decesul soțului/soției consumatorului, consumatorul sau soțul/soția acestuia devine șomer sau își pierde cel puțin o treime din venitul declarat la momentul încheierii contractului de credit de consum, creditorul poate dispune refinanțarea totală sau parțială a contractului de credit sau modificarea termenelor și a condițiilor existente ale unui contract de credit. În aceste circumstanțe, creditorul nu are dreptul să majoreze rata dobânzii sau să introducă orice plăți sau taxe suplimentare.

(Pct. 9 al Art. VIII – In Legea nr. 202/2013, se propune completarea art. 15, cu alineatele (12) – (15))

Relațiile contractuale dintre părți sunt reglementate pe baza principiului egalității și libertății contractuale, conform legislației civile. Prin această propunere legislativă, **creditorului i se impune unilateral o obligație de restructurare a creditului**, chiar și în situațiile în care restructurarea ar putea fi contrară intereselor sale economice și raționamentelor de rentabilitate.

O astfel de obligație introduce un **dezechilibru contractual**, limitând dreptul creditorului de a gestiona riscurile asociate creditării, în special în condițiile în care consumatorul poate solicita măsuri care afectează semnificativ poziția financiară a creditorului, fără a oferi o compensație corespunzătoare.

Ambiguitatea alegerii măsurilor de restructurare - Propunerea legislativă nu precizează clar dacă **creditorul are libertatea de a alege** una dintre măsurile de restructurare enumerate la alin. (14) sau dacă este obligat să implementeze exact măsura solicitată de consumator. Această ambiguitate poate crea confuzii în aplicarea legii și poate duce la litigii între părți. Este esențial ca legislația să fie clară în ceea ce privește libertatea creditorului de a decide care

măsură de restructurare este fezabilă din punct de vedere financiar și care se potrivește cel mai bine situației specifice.

Posibilitatea abuzului din partea consumatorului - Propunerea permite aplicarea măsurilor de restructurare în situații care pot fi **intenționat provocate sau simulate de consumator**, cum ar fi:

- **Simularea desfacerii căsătoriei**, cu scopul de a beneficia de restructurare.
- **Veniturile diminuate artificial**, prin înțelegeri prealabile cu angajatorul sau alți generatori de venit, pentru a induce pierderea aparentă a unei treimi din veniturile declarate.

Aceste scenarii pot duce la **abuzuri semnificative** din partea consumatorilor, punând creditorii într-o poziție vulnerabilă și crescând riscul ca obligațiile să nu fie îndeplinite.

Pe de altă parte, prin interdicția impusă creditorului de a **majora rata dobânzii** sau de a introduce taxe/plăți suplimentare în cazul aplicării măsurilor de restructurare, creditorii sunt forțați să suporte integral pierderile financiare generate de restructurare. Această prevedere poate duce la **creșterea costurilor generale ale creditelor** pentru toți consumatorii, pentru a compensa riscurile adiționale asumate de creditori. De asemenea, această restricție descurajează creditorii să ofere soluții flexibile de restructurare, fiind nevoiți să recupereze pierderile în alte moduri.

Recomandare:

Pentru a proteja echilibrul contractual dintre părțile implicate și pentru a evita abuzurile și confuziile, recomandăm următoarele:

1. **Excluderea propunerii privind obligativitatea restructurării creditelor:** În forma actuală, propunerea introduce obligații disproporționate pentru creditori, care nu sunt justificate de necesitatea echilibrului contractual. Măsurile de restructurare ar trebui să fie negociate liber între părți, în funcție de circumstanțele specifice fiecărui caz.
2. **Clarificarea dreptului creditorului de a alege măsurile de restructurare:** În cazul în care se decide menținerea propunerii legislative, este esențial ca legea să specifice că **creditorul are libertatea de a selecta măsura de restructurare** pe care o consideră adecvată, luând în considerare propriile interese economice și situația debitorului.
3. **Introducerea de mecanisme pentru prevenirea abuzurilor:** Propunerea ar trebui să includă garanții care să prevină abuzurile din partea consumatorilor, precum:
 - o Solicitarea de documente justificative autentice pentru demonstrarea situațiilor care impun restructurarea (deces, șomaj, pierdere de venituri etc.).
 - o Verificarea obiectivă a modificărilor veniturilor declarate, pentru a preveni declarațiile false sau diminuările artificiale ale veniturilor.

(Art. XIV – la Legea nr. 92/2022 privind activitatea de asigurare sau reasigurare):

Referitor la modificările expuse la **art. 89 pct. 2)**, considerăm că este o formulare vagă, fără criterii sau condiții pentru determinarea care sunt „*informații obiective*”. Propunem excluderea.

Astfel de formulări pot da naștere la controverse juridice, întrucât autoritățile pot considera că documentele sunt incomplete sau incorecte pe baza unor interpretări stricte sau subiective, fără a oferi posibilitatea unei apărări clare pentru persoana sancționată. Aceasta poate afecta în mod negativ drepturile fundamentale ale persoanelor implicate.

În lipsa unor definiții precise ale termenilor, există riscul ca această reglementare să fie folosită abuziv de autorități.

Referitor la art. 89¹, alin. 5:

- **lit. a)** propunem reformularea sintagmei „*din tipul de asigurare*” în „*clasa de asigurare*”.
- **lit. b)** propunem excluderea sintagmei „*riscuri exclude*”, deoarece produsele de asigurare conțin riscuri acoperite, iar formularea „*riscuri exclude*” nu este proprie produselor de asigurare. Dacă s-a avut în vedere excluderile, acestea sunt reglementate de lit. d).
- **lit. c)** propunem excluderea sau reformularea sintagmei „*durata plăților*”, care nu este proprie produselor de asigurare.
- **lit. d)** propunem înlocuirea sintagmei „*pentru care nu se pot face solicitări de despăgubiri*”, care reprezintă o îngrădire a drepturilor consumatorilor de servicii de asigurare, cu sintagma „*pentru care nu se achită despăgubiri sau indemnizații de asigurare*”.
- **lit. h)** propunem excluderea sintagmei „*inclusiv data de începere și de încheiere a contractului*”, deoarece aceasta este o clauză negociabilă a contractului de asigurare și se determină prin acordul părților la încheierea contractului de asigurare.
- **lit. i)** propunem modificarea termenului „*metodă de*”, care nu este propriu rezoluțiunii contractului.

Redacția actuală a **art. 107, alin. 11** prevede că asigurătorul în al cărui nume acționează agentul de asigurare sau agentul bancassurance este responsabil față de asigurat pentru toate actele sau omisiunile agentului.

Astfel, cadrul normativ în vigoare asigură protecție deplină asiguraților în situațiile de omisiune a agentului de asigurare la încheierea contractelor de asigurare.

În aceste condiții, este total nefondată intenția autorului proiectului de a înlocui prevederile care au în reglementare oferirea de protecție asiguratului cu reglementări care descriu „răspunderea civilă, administrativă și contravențională” a asigurătorului.

În altă ordine de idei, această nouă reglementare contravine condițiilor răspunderii juridice – vinovăției făptuitorului, deoarece orice încălcare a normelor juridice atrage răspunderea juridică a făptuitorului de a suporta consecințele juridice ale faptei comise.

Menționăm că limitările actuale din **articolul 109** nu se încadrează în standardele și specificul de reglementare a activității intermediarilor în asigurări și/sau în reasigurări din practica europeană și cea din regiune, privind desfășurarea activității în calitate de asistent în brokeraj.

În unele țări din Uniunea Europeană, inclusiv România, asistenții în brokeraj, persoane fizice și persoane juridice activează în raport cu clienții fără aceste limitări, sub răspunderea profesională a brokerului de asigurare.

Limitările introduse prin **Legea nr. 92, art. 109**, care au intrat în vigoare la 01.01.2023 în legislația din România, se impun asistenților auxiliari persoane fizice și persoane juridice care pot activa atât sub răspunderea profesională a asigurătorului, cât și sub răspunderea brokerului.

Dorim să comunicăm că modificările legislative de reglementare a activității intermediarilor în asigurări și/sau în reasigurări au un impact negativ asupra intermedierei produselor de asigurări de viață, fapt despre care a fost sesizată Comisia Națională a Pieței Financiare (în continuare CNPF) în calitatea de autoritate de supraveghere la acel moment.

Această problemă a fost semnalată tuturor autorităților de către brokerii de asigurare, asociația brokerilor din Republica Moldova și de către CA „Grawe Carat Asigurări” S.A. În acest sens, în urma sesizărilor și recunoașterii complexității problemei, în anul 2023, CNPF a înregistrat o inițiativă de modificare a art. 109 din Legea nr. 92 prin Proiectul de lege privind modificarea unor acte normative (asigurarea transferului de atribuții conform Legii nr. 178/2020 pentru modificarea unor acte normative), dar în acel moment această inițiativă nu a fost acceptată pe motivul că propunerea respectivă nu ține de transferul competențelor de la CNPF la BNM. A se vedea propunerea la pagina 14 din Sinteza obiectivelor și propunerilor.

[Link către document]

(<https://www.parlament.md/ProcesulLegislativ/Proiectedeactenormative/tabid/61/LegislativId/6525/language/ro-RO/Default.aspx>)

Referitor la articolul 109, **alin. 7 din Proiect**, propunem reformularea acestuia, deoarece această reglementare contravine condițiilor răspunderii juridice – vinovăției făptuitorului, deoarece orice încălcare a normelor juridice atrage răspunderea juridică a făptuitorului de a suporta consecințele juridice ale faptei comise.

Cu înaltă considerațiune,

Mariana RUFA
Director Executiv

Document semnat electronic. Pentru verificarea semnăturii a se accesa: <https://msign.gov.md>

Executor: Sandra DOLGHII
Email: sandra.dolghii@eba.md
Tel. 022 907025, 069949404